

Globaliseren kun je leren

2015

Mila Teule

1

Globaliseren kun je leren

“Een onderzoek naar het effect van een buitenlandstage, op studenten HBO Paardenhouderij, bij het zoeken en opbouwen van een netwerk inzake de competentie globaliseren”

Bachelorscriptie
Ten behoeve van de opleiding
Agribusiness en Bedrijfskunde

Auteur

Door: Mevr. M.K. Teule
Studentnr: 3013323
e-mail: mkteule@gmail.com
Opleiding: Bedrijfskunde en Agribusiness
Major: Hippische Bedrijfskunde
School: CAH Vilentum
Adres: Rhodosdreef 65
3562TC Utrecht

Afstudeercoach

Docent: Mnr. H. Schilt
e-mail: h.schilt@cahvilentum.nl
School: CAH Vilentum
Adres: De Drieslag 4
8251 JZ Dronten

Voorwoord

Globaliseren en onderwijs zijn twee hele interessante en belangrijke onderwerpen in de huidige maatschappij. Door de snelle groei van internet en social media weten we binnen een minuut wat iemand aan de andere kant van de wereld heeft gedaan en culturen raken veel meer verweven. Schoolgaande jongeren hebben baat bij het ontwikkelen van sociale en professionele eigenschappen, deze scriptie onderzoekt of een buitenlandstage daar een goede leerschool voor is.

Deze bachelorscriptie kon niet voltoord worden zonder de hulp van een aantal mensen. Als eerste wil ik mijn begeleider Hermann Schilt bedanken voor zijn interesse en hulp in mijn onderwerp en mijn mentor Ans Schweigmann voor haar ondersteuning na het beeindigen van mijn eerste stage. Daarnaast wil ik alle docenten van de CAH Vilentum en de Avans Hogeschool bedanken voor de begeleiding die ik heb gehad over de jaren heen. Tot slot wil ik graag mijn familie bedanken en in het speciaal Pam Teule en Robert Deelder. Zonder jullie bemoedigende woorden, hulp en kennis had ik het niet gered.

Mila Teule,
Mei 2015

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting.....	6
Summary	7
1. Inleiding	8
1.1 Aanleiding.....	8
1.2 Relevantie.....	9
1.3 Probleemstelling.....	10
1.4 Doelstelling.....	10
1.5 Methode van onderzoek	10
1.6 Opbouw rapport.....	10
2. Competenties	12
2.1 Wat is een competentie?	12
2.2 Waarom zijn competenties geïntroduceerd(in het Hoger beroeps onderwijs)?	14
2.3 Wat is het belang van competentie gericht onderwijs?.....	16
2.4 Hoe geeft CAH Vilentum vorm aan competentie gericht onderwijs?	17
3. Globaliseren.....	19
3.1 Wat is globaliseren of globalisering?.....	19
3.2 Globaliseren als competentie.....	20
3.3 Hoe geeft CAH Vilentum vorm aan de competentie globaliseren?	22
4. Netwerken	23
4.1 Wat is netwerken	23
4.2 Waarom is netwerken belangrijk	24
4.3 Waar kan men allemaal doen aan netwerken	25
4.4 Internationaal netwerken	27
5. Buitenlandstage.....	28
5.1 Het nut van buitenlandstages	28
5.2 Hoe geeft de CAH Vilentum vorm aan buitenlandstages.....	30
6. Enquêtes- Studenten aan het woord	32
7. Discussie	37
7.1 Literatuuronderzoek en enquête	37
7.2 Ondefinieerbare begrippen	37
7.3 HBO opleidingen.....	38
8. Conclusie	39
8.1 Hoofdvraag	39
8.2 Suggesties voor verder onderzoek	40

8.3 Hypothese	40
9. Aanbevelingen	41
Bronnenlijst	42
Wetenschappelijke bronnen	42
Boeken.....	42
Internetsites	43
Artikelen	44
Bijlage 1: Nederlandse vertaling van de Dublin Descriptoren voor de eerste en tweede cyclus, Bachelor en Master	45
Bijlage 2: Competentiematrix.....	46
Bijlage 3: Enquête HBO Paardenhouderij.....	47
Bijlage 4: Checklist Schriftelijk Rapporteren	50

Samenvatting

Dit onderzoek gaat over de buitenlandstage van HBO studenten Paardenhouderij en wat het effect hiervan is op het zoeken en behouden van een netwerk inzake de competentie globaliseren. Het doel van dit onderzoek is om te kijken of er door de buitenlandstage het gewenste doel wordt behaald door de studenten. Namelijk het werken aan de competentie globaliseren en het zoeken en behouden van een netwerk. De aanleiding van dit onderzoek is dat de Hippische sector in Nederland steeds internationaler wordt. Mede door het grote aantal import en export van Nederlandse paarden. Door de buitenlandstage wordt beoogd de studenten te laten werken aan het zoeken en behouden van een netwerk en het ontwikkelen van de competentie globaliseren. De vraag is of dit ook daadwerkelijk gebeurt. De hoofdvraag van het onderzoek luidt dan ook: *“Wat is het effect van een buitenlandstage op het zoeken en opbouwen van het netwerk, op studenten HBO Paardenhouderij, inzake de competentie globaliseren?”*

Deze hoofdvraag bestaat uit vele verschillende onderdelen die apart gedefinieerd moeten worden en uitleg behoeven om tot een goede conclusie te komen. Competenties zijn over de jaren heen een steeds belangrijker begrip in het onderwijs geworden. Het ontwikkelen van vaardigheden, kennis en attitude loopt tegenwoordig als rode lijn door de opleiding heen. Globaliseren is een begrip dat tegenwoordig steeds vaker voorkomt. Grenzen en afstanden tussen landen vervagen door moderne technologie die het mogelijk maakt om binnen een seconde te communiceren met iemand aan de andere kant van de wereld. Als competentie uit globaliseren zich vooral in het kunnen omgaan met verschillende mensen uit verschillende culturen op zowel zakelijk als persoonlijk vlak. Netwerken gaat om het opbouwen van een vertrouwensband met een ander persoon waarbij er uiteindelijk informatie gegeven en ontvangen kan worden, informatie en contacten worden doorgepeeld en doorverwijzingen worden gegeven die kunnen helpen bij een loopbaan. Een buitenlandstage is volgens velen een belangrijke en interessante hulpbron bij het ontwikkelen van studenten. De student verkeert in een situatie die hij of zij nooit in Nederland zou tegenkomen en hierdoor worden er persoonlijke en zakelijke ontwikkelingen gedaan die anders niet waren voorgekomen.

In dit onderzoek werd er gebruik gemaakt van een literatuurstudie en een enquête. Deze enquête werd rondgestuurd onder derde- en vierdejaars studenten Hippische Bedrijfskunde aan de CAH Vilentum. In deze online enquête werden er generale vragen gesteld over de buitenlandstage en vragen over globaliseren en netwerken. Deze vragen waren voornamelijk toegespitst op de mening van studenten over het effect van de buitenlandstage op het zoeken en opbouwen van een netwerk en het ontwikkelen van de competentie globaliseren.

Geconcludeerd kan worden dat er niet één effect is van de buitenlandstage op het zoeken en opbouwen van een netwerk inzake de competentie globaliseren maar meerdere. Deze effecten laten zich zien in verschillende facetten. De studenten geven bijvoorbeeld aan zelfverzekerder en zelfstandiger geworden te zijn. Ook hebben de studenten geleerd om te communiceren met verschillende mensen en personen te hebben ontmoet die de studenten anders niet hadden ontmoet.

Van de studenten vindt 58% dat de buitenlandstage heeft geholpen met het ontwikkelen van het zoeken en opbouwen van een netwerk. Om dit aantal te verhogen wordt er aanbevolen om het beleid en invulling van de buitenlandstage door school te herzien en, waar nodig, te veranderen. Op deze manier kan er een omgeving voor de studenten worden gecreëerd waarin de student zich kan ontwikkelen met betrekking tot het zoeken en opbouwen van een netwerk inzake de competentie globaliseren.

Summary

This research is about the internship abroad of HBO students Horse husbandry en what the effect is of searching and keeping a network concerning the competention globalisation. The goal of the research is to see if an internship abroad obtains the required goals by the students. These goals are: working on the competence globalization and the searcing and keeping of a network. The incentive for this research is that the Equestrian sector in The Netherlands is getting more international because of the large amount of import and export of Dutch horses. The internship abroad is meant to let the students work on developing their skill in searching and keeping their network and the competence globalization. Therefore, the main question of this research is: *“What is the effect of an internship abroad on searching and keeping a network, on students HBO Horse husbandry, concerning the competence globalization?”*

The main question concerns many different parts that where seperately defined and where in need of explanation to get to a fair conclusion. Competences have become a more important concept in the education system over the past years. The development of knowlegde, attitude and skills is highly important during the entire education. Nowadays, the concept of globalization is mentioned more frequently. Boundaries and distances between countries are fading because of modern technology that makes it possible to communicate with someone else on the other side of the world in a split second. As a competence, globalization mainly focuses on the ability to interact with different people from different cultures on a personal and a business level. Networking is about building a trustworthy bond with another person. This can lead to giving and receiving information, contacts and refers that can help with your career. An internship abroad is, according to many, an interesting resource when it comes to the development of students. The student is in a situation that would never be encountered in The Netherlands. Because of this, personal and business developments are being made that could not have been done in The Netherlands.

In this research a literature study and an online survey were done. The survey was send to the third and fourth grade students Horse husbandry of the CAH Vilentum. In this online survey general questions about the internship abroad were asked as well as questions about globalization and networking. These questions were mainly targeted on the opinions of students about the effect of the intership, the searching and keeping of a network and the development of the competence globalization.

It can be concluded that there is not one effect of the intership abroad, on searching and keeping of a network concerning the competence globalization, but many effects. These effects show in different aspects. For example, the students admit to being more confident and independent after the internship abroad. The students also learned to communicate with different people and met people that would not have been met outside the internship abroad.

Of the students, 58% thinks that the internship abroad helped with the development of searching and keeping a network. To boost this number it is recommended to review the policy and interpretation of the internship abroad by the school and, if necessary, change it. This way, an atmosphere is created in which the students can develop regarding the searching and keeping of a network concerning the competence globalization.

1. Inleiding

In dit hoofdstuk zal er besproken worden wat de aanleiding en relevantie is van dit onderzoek. De probleemstelling en doelstelling van het afstudeerwerkstuk worden gegeven. Daarna zal de methode van onderzoek besproken worden.

1.1 Aanleiding

Een buitenlandstage aan de opleiding HBO Paardenhouderij is er om te werken aan de competenties. Een competentie beheersen is het “geleerde vermogen om een rol of taak zo adequaat mogelijk uit te voeren”.¹ Dit door een bepaalde kennis, vaardig heden en attitude in huis te hebben. Dit zijn onderdelen van een competentie die te leren zijn en te ontwikkelen. Volgens Roe zijn er daarnaast ook intrinsieke onderdelen van een competentie die een mens al heeft en niet aan te leren zijn. Dit gaat bijvoorbeeld om persoonlijkheid, normen, waarden, intellectuele vermogens en doelen.

Door een buitenlandstage worden er andere competenties ontwikkeld en aangesproken dan een stage in Nederland. De verschillen in cultuur hebben daar mee te maken, zoals de verschillen in werkmentaliteit en werk- en woonomstandigheden. Maar ook wordt er een groter beroep gedaan op je zelfstandigheid en communicatievaardigheden², oftewel, de interculturele competenties.

Een van de belangrijkste leerdoelen van een buitenlandstage is dan ook het werken aan de competentie globaliseren. Deze competentie heeft verschillende benamingen en word ook vaak internationaliseren genoemd maar valt altijd onder het ontwikkelen van de interculturele competenties van de student. Interculturele competenties werken aan het succesvol intercultureel gedrag³. Dit betekent de kennis, vaardigheden en attitude hebben om met mensen uit verschillende culturen te kunnen samenwerken. Op de CAH Vilentum is een buitenlandstage in de zomer van het derde jaar verplicht. De doelen die hierbij gesteld worden zijn onder andere gerelateerd aan het werken aan de competentie globaliseren. Als definitie van de competentie globaliseren word hier gegeven: *“Ziet de wereld als werkterrein en functioneert in een internationale omgeving. Zoeken, opbouwen en onderhouden van contacten en samenwerking met collega’s, klanten en overige potentiële relaties die van belang zijn voor de doelen van de organisatie en/of het – onderdeel.”*

Als gedragsindicatoren wordt er veelvuldig gesproken over het zoeken van een netwerk en het bijhouden van dit netwerk. Er zijn veel verschillende definities van netwerken te vinden. Wel hebben ze allemaal te maken met het geven en nemen van informatie, er is een vertrouwensband nodig en vaak is het een sociaal gebeuren. In dit onderzoek word er een netwerk gedefinieerd als: *“Een doelgerichte activiteit naar het vinden van nieuwe contacten die mogelijk leiden tot nieuwe contactopdrachten. Dit wordt gedaan door relaties aan te gaan met mensen, deze onderhoud je voor langere termijn.”*⁴ Als dit wordt vergeleken met de definitie die de CAH geeft voor globaliseren dan is hier een gelijkenis te zien.

Een onderzoek van de Haagse hogeschool naar een buitenlandstage en het verwerven van internationale competenties wees uit dat er tijdens de buitenlandstage wel degelijk aan interculturele competenties gewerkt wordt. Dit laat zich, bij een stage in het buitenland, vooral zien

¹ <http://www.competentindesocialprofit.be/?cid=1&pagina=107-conceptueel-model-van-roe> 26-03-2015

² [file:///C:/Users/Correct/Downloads/lect%20Walenkamp%20Competenties%20compleet%2004-13%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Correct/Downloads/lect%20Walenkamp%20Competenties%20compleet%2004-13%20(3).pdf) 25-03-2015

³ http://globalizen.nl/interculturele_competentie.html 27-03-2015

⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=ssuUs-9kqok> 27-03-2015

via de opgedane kennis en vaardigheden en de sociale en persoonlijke ontwikkeling⁵. Dit zijn wederom aspecten die belangrijk zijn als het gaat om het zoeken en behouden van een netwerk.

Als men kijkt naar het internationale aspect van de Hippische sector en het belang van de handel met het buitenland⁶, is het duidelijk dat de studenten Paardenhouderij er baat bij hebben om competent te zijn in het zoeken en behouden van het netwerk. Jaarlijks worden er 6000 tot 8000 van de 450.000 Nederlandse paarden geëxporteerd. Daarnaast gaan er voor wedstrijden 14.000 paarden naar het buitenland. Door een buitenlandstage wordt beoogd te werken aan het zoeken en opbouwen van het netwerk. Maar gebeurt dit ook echt?

1.2 Relevantie

Zoals de laatste jaren duidelijk is gebleken, is internationalisering van de samenleving een niet tegen te houden proces. Dit is voor een handelsland als Nederland een goede zaak. Van oudsher zijn Nederlanders al gewend om te handelen met mensen uit andere landen.

In de Hippische sector is deze internationalisering duidelijk geworden met de handel van levende paarden. In 2012 stond Nederland 4de in de ranglijst van meest geëxporteerde paarden, dit was goed voor 211 miljoen dollar⁷. Het grootste gedeelte wordt geëxporteerd naar de Verenigde Staten maar met opkomende landen als India, Rusland en China wordt ook steeds meer handel gedreven⁸.

Het zoeken en opbouwen van een netwerk betekent nieuwe mensen leren kennen. Deze mensen openen mogelijk nieuwe deuren, verbreden de kennis en blik op de wereld en bieden de mogelijkheid om nieuwe ideeën of een vraag sneller te verspreiden⁹. Kenmerken die belangrijk zijn in de Hippische sector.

Door de CAH Vilentum worden er een aantal doelen gesteld aan de buitenlandstage. Een van die doelen is het zoeken en opbouwen van het netwerk om de studenten voor te bereiden op het toekomstige werkveld. Gebleken is¹⁰ dat de Hippische sector inderdaad vraagt om deze skillset door de internationalisering en de groeiende handel met het buitenland.

In dit onderzoek zal er gewerkt worden naar de conclusie of het zoeken en opbouwen van het netwerk ook daadwerkelijk wordt ontwikkeld tijdens de buitenlandstage. Dit zal gebeuren door een enquête onder studenten HBO Hippische Bedrijfskunde die een buitenlandstage hebben volbracht te verspreiden. Hieruit zal blijken wat de student vindt van zijn of haar ontwikkeling in deze competentie en wat hier eventueel nog aan verbeterd kan worden. Door deze enquête en de literatuurstudie zal uiteindelijke beantwoord kunnen worden of er een effect is op de student HBO Paardenhouderij door een buitenlandstage met betrekking tot het zoeken en opbouwen van een netwerk.

⁵ <file:///C:/Users/Correct/Downloads/lect%20Walenkamp%20Competenties%20compleet%2004-13.pdf> 26-03-2015

⁶ <http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2012/09/07/nederlandse-paarden-geliefd-in-het-buitenland.html> 26-03-2015

⁷ <http://www.kwpn.nl/2013/06/nederland-versterkt-positie-op-exportmarkt-paarden/> 27-03-2015

⁸ <http://www.ad.nl/ad/nl/5597/Economie/article/detail/3456931/2013/06/11/Nieuwe-mijlpaal-export-Nederlandse-paarden.dhtml> 27-03-2015

⁹ <http://sochicken.nl/6-redenen-waarom-je-moet-netwerken> 27-03-2015

¹⁰ <http://www.horses.nl/artikelen/onderwijs-en-baankansen-de-paardensector/> 27-03-2015

1.3 Probleemstelling

De laatste jaren is het onderwijs veranderd en heeft het competentiegericht onderwijs zijn voet binnen de deur gekregen in HBO instellingen. Een competentie vereist bepaalde kennis, vaardigheden en attitude¹¹. Dit zorgt ervoor dat er bewezen moet worden door de student dat het geleerde ook daadwerkelijk in de praktijk tot uitvoering komt en dat de praktijk ook een belangrijk deel is van het ontwikkelen van de competentie.

Tijdens de buitenlandstage wordt er, middels de competentie globaliseren, getracht te werken aan het zoeken en opbouwen van een netwerk. Dit is een belangrijk onderdeel van het toekomstige werkveld van de student HBO Paardenhouderij. Het aantal geëxporteerde paarden was van 2012 met 28% gegroeid ten opzichte van 2011¹². Hieruit blijkt dat het belangrijk is om contact te kunnen leggen met mensen en deze relatie te behouden. Daarom is de hoofdvraag van dit onderzoek dan ook:

“Wat is het effect van een buitenlandstage op een HBO student, aan de opleiding paardenhouderij, met betrekking tot het zoeken en opbouwen van het netwerk inzake de competentie globaliseren?”

1.4 Doelstelling

Dit afstudeerwerkstuk zal inzicht geven in het effect van een buitenlandstage op het zoeken en opbouwen van een netwerk voor studenten Paardenhouderij. Doormiddel van een enquête zullen studenten Paardenhouderij hun visie en mening kunnen geven over de vraag of de buitenlandstage dit effect heeft en zo niet, hoe dit verbeterd kan worden.

Aan de hand van dit rapport kunnen mentoren en coördinatoren van HBO Paardenhouderij opleidingen bekijken of de doelen die gesteld worden aan een stage, met betrekking tot het zoeken en opbouwen van een netwerk, behaald worden volgens de studenten. Daar kunnen dan eventuele veranderingen of verbeteringen voor de stage uitgehaald worden.

1.5 Methode van onderzoek

Voor dit onderzoek zijn er twee soorten methodes gebruikt om data te verzamelen. Allereerst is er literatuuronderzoek gedaan naar achtergrondinformatie over globaliseren, competenties, netwerken en buitenlandstages om de hoofdvraag uiteindelijk te beantwoorden. Daarnaast is er een enquête ontwikkeld en verzonden naar derde- en vierdejaars studenten Hippische Bedrijfskunde van de CAH Vilentum. Deze enquête is online naar 56 derde- en vierdejaars studenten van de Hippische opleiding van de CAH Vilentum gestuurd. Van de ondervraagden hebben 31 personen de enquête ingevuld en opgestuurd.

1.6 Opbouw rapport

Dit onderzoek begint met de inleiding. In deze inleiding worden de aanleiding en relevantie van het onderzoek behandeld. Naar aanleiding hiervan worden de centrale vraagstelling en de doelstelling benoemd van de scriptie. In het eerste hoofdstuk komt het onderwerp competenties aanbod, wat is een competentie, waarom zijn competenties belangrijk in het algemeen en in het onderwijs en hoe geeft de CAH Vilentum hier vorm aan. Het tweede hoofdstuk betreft globaliseren. Hier wordt genoemd wat globaliseren is, hoe globaliseren in het onderwijs terecht komt en hoe de CAH Vilentum hier duiding aan geeft. Het derde hoofdstuk gaat over netwerken. De definitie en het belang van netwerken worden beschreven als ook waar er aan netwerken gedaan kan worden in nationale en internationale zin. Het vierde hoofdstuk gaat over de buitenlandstage, hierin wordt

¹¹ Dekkers, M.A.F., Bloemen, P.P.M., Aan de slag met competenties : een kennisbasis over competentiegericht leren voor de onderwijsprofessional, van Oeffelt, Nuenen : Onderwijsadviesbureau drs. M.A.F. Dekkers, 2e volledig herziene copie 2009, Geraadpleegd op 15-03-2015

¹² <http://www.kwpn.nl/2013/06/nederland-versterkt-positie-op-exportmarkt-paarden/> 27-03-2015

beschreven wat het nut is van een buitenlandstage, zowel algemeen als voor de HBO Paardenhouderij studenten en hoe de CAH Vilentum hier vorm aan geeft. In het vijfde hoofdstuk worden de uitkomsten van de enquête geanalyseerd. Deze enquête hebben de derde- en vierdejaars studenten Hippische Bedrijfskunde aan de CAH Vilentum ingevuld. De discussie geeft een reflectie op het onderzoek. De conclusie wordt gemaakt naar aanleiding van de eerder geformuleerde oordelen uit het onderzoek. Aan het einde worden de aanbevelingen gegeven. Enkele bijlages zijn bijgevoegd.

2. Competenties

In dit hoofdstuk worden er verschillende zaken omtrent competenties besproken. Er zal worden uitgelegd wat een competentie is en waarom deze is geïntroduceerd in het Hoger Beroeps Onderwijs. Daarnaast zal het belang van een competentie aan bod komen en hoe de CAH Vilentum als Hogeschool vorm geeft aan competenties.

2.1 Wat is een competentie?

Allereerst moet er worden vastgesteld dat er vele verschillende beschrijvingen worden gebruikt als het gaat om competenties, er is nog geen generieke definitie. Dit komt deels omdat er verschillende omschrijvingen worden gebruikt, en nodig zijn, in verschillende situaties. In het onderwijs verstaat men net iets anders onder een competentie dan wanneer het gaat om werving en selectie voor een baan. Hier wordt ook onderscheid tussen gemaakt.

Om toch tot een goede omschrijving van een competentie te komen is er goed gekeken naar een onderzoek van de onderwijsraad. Dit onderzoek, gedaan in 2002, onderkent het probleem van het missen van een generieke definitie van een competentie. Door te onderzoeken welke verschillende definities er zijn en dit te bekijken vanuit bepaalde invalshoeken komt er al een duidelijker beeld naar voren over de bestaande definities en welke het beste past bij het leren en opleiden in het hoger onderwijs¹³.

Ten eerste worden er verschillende invalshoeken gebruikt van waaruit de competenties worden gedefinieerd. Door deze invalshoeken is het beter te begrijpen waarom competenties verschillend worden gedefinieerd en welke definitie in dit onderzoek het beste te gebruiken is.

De eerste invalshoek gaat over het internationale perspectief. In vele beschrijvingen van competenties wordt er literatuur gebruikt uit andere landen. In Amerika speelt het fenomeen competentie al veel langer op de werkvloer en in het onderwijs. Om deze reden is het logisch dat de omschrijving of definitie van de Amerikaanse competentie is weer anders dan die uit Verenigd Koninkrijk of Duitsland. In het Verenigd Koninkrijk wordt er met 'competence' bijvoorbeeld gerefereerd aan het kunnen presenteren naar bepaalde standaarden. In de Verenigde Staten gaan 'competencies' meer over persoonlijke- of gedragskenmerken. Kortom, het is van belang rekening te houden met deze verschillende definities uit verschillende landen om misvattingen te voorkomen.

Het tweede perspectief is het theoretisch perspectief. Deze invalshoek gaat vooral over het denkbeeld of theorie van waaruit de competentie wordt omschreven. Hierbij kan het gaan over het verschil in gebruik van subjectieve elementen, zoals normen, waarden en motieven in de omschrijving van een competentie. Bij de cognitieve theorie¹⁴ is dit bijvoorbeeld niet het geval maar bij de sociaal constructivistische theorie¹⁵ is het een belangrijk onderdeel. Maar ook de verschillen tussen bijvoorbeeld het competentie management en competentie ontwikkeling is groot. Bij competentie management ligt de nadruk op het vast leggen van competenties in systemen zodat deze ook beschikbaar zijn voor anderen. Bij competentie ontwikkeling draait het voornamelijk om

¹³ http://www.onderwijsraad.nl/upload/publicaties/414/documenten/studie_competenties.pdf 27-03-2015

¹⁴ <http://mens-en-samenleving.infonu.nl/psychologie/85751-leertheorieen-behaviourisme-modeling-en-cognitief-leren.html> 28-03-2015

¹⁵ http://www.natuurlijkleren.net/?page_id=249 28-03-2015

persoonlijke bekwaamheid¹⁶. In dit onderzoek draait het om competentie ontwikkeling, dit is namelijk ook het perspectief van het onderwijs.

Als laatste komt het functioneel perspectief aan bod. Dit gaat vooral over het verschil in definities wanneer er een bepaald doel wordt nagestreefd. In het geval van werving en selectie ligt het accent op de ontwikkelbaarheid van een persoon en de variatie in nodige competenties. Bij het leren of opleiden van een student is het vooral belangrijk dat er ontwikkelbaarheid van de competenties is.

In het onderzoek van de onderwijsraad¹⁷ zijn er verschillende onderzoekers genoemd die allen een definitie van het begrip competentie hebben omschreven. Deze onderzoekers verschillen allen in zowel internationaal, theoretisch als functioneel perspectief.

Met de bovenstaande drie invalshoeken in gedachten is er gekeken naar de meest geschikte theorie die valt onder leren en opleidingen in hoger onderwijs. Uiteindelijk is gekozen voor de theorie van Everwijn¹⁸ deze geeft de beste definitie van een competentie voor het Hoger Beroepsonderwijs. Everwijn geeft aan dat onderwijs moet opleiden tot handhaving van de student in de tegenwoordige dynamische en complexe samenleving. Om deze reden is het belangrijk beroepsspecifieke competenties te ontwikkelen maar ook reflectie- en algemene vaardigheden. Daarnaast is het volgens Everwijn belangrijk dat studenten vaak in aanraking komen met verschillende oefeningen en praktijksituaties om de competenties te ontwikkelen.

De theorie van Everwijn wordt omschreven aan de hand van een aantal punten. Er wordt beschreven dat er 4 categorieën als classificatie van leerdoelstellingen zijn. Om de leerdoelstellingen te beschrijven maakt Everwijn gebruik van het werk van De Groot (1980).

- Het leren van regels
- Het leren van uitzonderingen
- Het leren over de wereld (vak, beroep)
- Het leren over zichzelf (zelfkennis)

Daarnaast worden er vier typen vaardigheden gegeven die de competentiegebieden beschrijven.

- Beroepsspecifieke vaardigheden
- Algemene vaardigheden (onbekende probleemsituaties adequaat te kunnen oplossen)
- Reflectieve vaardigheden
- Ondersteunende vaardigheden (reken- en taalvaardigheid)

Everwijn geeft aan dat het belangrijkste van een competentie het kunnen toepassen van de kennis in verschillende situaties is. Door het oefenen in school met praktijksituaties en het onder de knie krijgen van de leerdoelstellingen en de vaardigheden, wordt de student competent en weet hij/zij hoe te reageren in bestaande en nieuwe situaties.

Uit het onderzoek bleek dat geen van de definities van een competentie van de onderzoekers hetzelfde is. Wel zijn er zes onderdelen die vaak naar voren komen bij de verschillende

¹⁶ Everwijn, S.E.M. (1999) Het hoe, wat en waarom van competentiegericht onderwijs in: Schlusmans, K., Slotman, R., Nagtegaal, C., Kinkhorst, G (eds) competentiegericht leeromgevingen, Utrecht: Uitgeverij Lemma 28-03-2015

¹⁷ http://www.onderwijsraad.nl/upload/publicaties/414/documenten/studie_competenties.pdf 28-03-2015

¹⁸ Everwijn, S.E.M. (1999) Het hoe, wat en waarom van competentiegericht onderwijs in: Schlusmans, K., Slotman, R., Nagtegaal, C., Kinkhorst, G (eds) competentiegericht leeromgevingen, Utrecht: Uitgeverij Lemma 28-03-2015

omschrijvingen. De definities van een competentie worden vaak beschreven als: contextgebonden, ondeelbaar, veranderlijk in tijd, verbonden met taken en activiteiten, leer- en ontwikkelingsprocessen zijn voorwaardelijk voor competentie verwerving en competenties staan in bepaalde relatie tot elkaar¹⁹.

Een ander artikel, van de heer de Bie, over wat competenties zijn en wat we ermee doen, geeft ook een duidelijk beeld van een competentie²⁰. Hier wordt een competentie meer uitgelegd als beroepsbekwaamheden om de beroepsvaardigheden goed uit te kunnen voeren. Het gaat dus niet om de losse kennis, vaardigheden en attitude maar vooral om de samenhang hiervan. Hierdoor worden studenten handelingsbekwaam en kunnen ze zichzelf handhaven in beroepssituaties, of die nu bij de dagelijkse routine horen of nieuw zijn.

Uiteindelijk kan er geconcludeerd worden dat een generieke definitie van een competentie (nog) niet bestaat. Wel komen er bij alle verschillende omschrijvingen een paar dezelfde onderdelen in voor. Een competentie kan in verschillende situaties verschillende dingen betekenen maar in het onderwijs en in dit onderzoek wordt een competentie gezien als een **cohesie** van kennis, vaardigheden en attitude. Deze maken het mogelijk om in (on)bekende beroepssituaties bekwaam te kunnen handelen.

2.2 Waarom zijn competenties geïntroduceerd(in het Hoger beroeps onderwijs)?

Competenties zijn tegenwoordig een belangrijk deel van het Hoger beroepsonderwijs. De gehele studie is er soms zelfs omheen gebouwd, maar hoe is dit eigenlijk zo gekomen?

De grondbeginselen van de competentie zoals wij deze kennen in het HBO zijn begonnen bij een onderzoek dat in 1993 gedaan werd door Spencer&Spencer in de Verenigde Staten. Dit onderzoek ging over de werving en selectie voor een nieuwe baan. De onderzoekers stelden vast dat een competentie bestond uit karakteristieken die aansloten bij bepaalde criteria gerelateerd aan superieure gedragingen in een baan²¹. Het onderzoek wilde uiteindelijk vaststellen over welke competenties iemand moest beschikken om superieur te worden in de nieuwe baan. Op deze manier zou bij de werving en selectie het kaf van het koren gescheiden kunnen worden. Een hele andere insteek dan wat er in het onderwijs tegenwoordig gebruikt wordt.

Het deel van waaruit het huidige competentie denken is voortgekomen heeft te maken met de competentiekenmerken die Spencer&Spencer beschrijven. Deze konden worden samengevat als “knowledge, skills and traits”, welke gedragsvoorspellers waren voor het uiteindelijke presteren van de professional. Daarbij stelden ze dat de traits (motivatie, zelfbeeld), het belangrijkste waren en zonder de juiste traits zou de professional niet juist handelen. Deze methode werd ook daadwerkelijk gebruikt door sommige bedrijven in de Verenigde Staten, waarbij er veel kritiek werd gegeven omdat er hier voornamelijk werd geselecteerd op karaktereigenschappen en niet op vermogens die nog te ontwikkelen zijn.

Daarnaast was er in Nederland al een aantal jaren een zoektocht naar de juiste manier van onderwijs door het snel veranderende arbeidsklimaat. Eind jaren '70 was er meer belangstelling voor volwasseneneducatie en beroepsonderwijs. Door de onvoorspelbaarheid van de markt en de ontevredenheid van de werkgevers over het beroepsonderwijs en de studenten die werden afgelverd werd er gezocht naar een nieuw soort scholing. Als eerste reactie werden de opleidingen

¹⁹ http://www.onderwijsraad.nl/upload/publicaties/414/documenten/studie_competenties.pdf 28-03-2015

²⁰ D. De Bie, Competenties, wat zijn het en wat doen we ermee?, Juli 2002 28-02-2015

²¹ Flierman, T., Over het ontstaan van competentiegericht onderwijs in Nederland, december 2009 28-03-2015

met veel inspraak van de arbeidsorganisaties in elkaar gezet, dit leidde tot extreem toegespitste opleidingen die, door de snel veranderende arbeidsmarkt, uiteindelijk totaal niet aansloten.

In 1980 kwamen onderzoekers Hoof en Van Donkers met het begrip “kwalificatie”²². De voorloper van de huidige gebruikte competentie. Dit was ook een driedelig begrip van kennis, vaardigheden en houdingen. Hieruit ontstonden twee varianten, de technisch-instrumentele variant en de sociaal-normatieve variant. De technisch-instrumentele variant legt het accent op vaardigheden en kennis, de sociaal-normatieve variant gaat daarentegen meer over de persoonlijke kenmerken van een persoon.

In de jaren '90 werd er vaak een bijbetekenis aan het woord kwalificatie gegeven namelijk een certificerend aspect. De betekenis hiervan was dat degene die een kwalificatie had aan bepaalde standaardeisen voldeed.

Uiteindelijk kwam er kritiek op het begrip kwalificaties omdat er teveel specifieke dingen werden geleerd aan de studenten beroepsonderwijs. Als antwoord op deze kritiek komt van Zolingen met de flexibele benadering. Dit begrip gaat om het leren van algemene kwalificaties zodat studenten meer flexibel zijn in de praktijk en de snel wisselende eisen daaraan. Een terugkerend begrip bij de flexibele benadering zijn sleutelkwalificaties. Van Zolingen definieert deze als volgt: “kennis, inzicht, vaardigheden en houdingen die behoren tot de duurzame kern van een beroep of een groep verwante functies met de mogelijkheid tot transfer naar andere en nieuwe functies binnen dat beroep en tot innovaties binnen dat beroep, die bijdragen aan de bekwaamheidsontwikkeling van een beroepsbeoefenaar en die overgangen binnen de loopbaan vergemakkelijken”²³.

In 1998 bracht de Onderwijsraad een rapport uit waarin er een switch word gemaakt naar het begrip Competenties. Het begrip sleutelkwalificaties word niet langer gebruikt door, net zoals bij het huidige begrip competenties, teveel verschillende definities. Binnen het begrip competenties worden 3 soorten van belang geacht. De beroepscompetentie, het geheel van kwalificaties om het beroep uit te oefenen. Leercompetenties, het vermogen en de attitude om bij te blijven met de veranderende vraag binnen het werk. Loopbaancompetenties, flexibel om te kunnen gaan met de arbeidsmarkt. Dit is ook hoe het competentiegericht onderwijs uiteindelijk werd geïntroduceerd in het huidige middelbaar beroepsonderwijs.

Eind jaren '90 is ook het Hoger beroepsonderwijs toe aan verandering vanuit de vraag uit de markt. Deze heeft behoefte aan breed inzetbare en bekwame studenten. Door het snel verouderen van kennis is het belangrijk is dat de studenten in teams kunnen werken, creatief kunnen denken, vindingrijk zijn en via logisch nadenken tot oplossingen komen. De reactie van het HBO op de vraag van de arbeidsmarkt hierop is te gaan werken met beroepsprofielen²⁴.

Beroepsprofielen moeten met bepaalde kennis, vaardigheden en attitude aansluiten op de praktijk. Vaak is dit moeilijk door de eerder genoemde, snel veranderende praktijk. Wat het nog lastiger maakt is dat arbeidsorganisaties zelf ook moeilijk kunnen aangeven wat er nodig is in de praktijk. Door het ontstaan van duale opleidingen komt er steeds meer aandacht voor competenties, hierdoor kan de op school verworven kennis meteen worden omgezet in vaardigheden in de praktijk.

²² Hoof, J.J. van., & Dronkers, J. (1980). Onderwijs en arbeidsmarkt: een verkenning van de relaties tussen onderwijs, arbeidsmarkt en arbeidssysteem. Deventer: Van Loghum Slaterus. 28-03-2015

²³ Zolingen, S.J. van, (1995), Een studie naar sleutelkwalificaties voor het middelbaar beroepsonderwijs, Nijmegen, Katholieke universiteit Nijmegen 28-03-2015

²⁴ Verreck, W.A., Schlussmans, K. (1999), Over competenties en het beroeps- en opleidingsprofiel van een opleiding, Utrecht, Lemma. 28-03-2015

Het kan dus geconcludeerd worden dat de introductie van de competenties in het (hoger) beroepsonderwijs een aanleiding was van de vraag vanuit de arbeidsorganisaties om de gewenste inzetbaarheid van afgestudeerde studenten te creëren. Door de onvoorspelbare arbeidsmarkt is het ontwikkelen van competenties meer gewaardeerd en handiger dan het leren van bepaalde kennis alleen. Door de snelle ontwikkeling in de maatschappij en technologie wordt het denken in termen van competenties ook door het onderwijs volledig omarmd en aangeraden.

Daarnaast zijn er in 2004 ook de Dublin descriptor²⁵ bijgekomen. Deze beschrijven waar afgestudeerden aan moeten voldoen, eindtermen, na het afmaken van hun bachelor, master of doctor studie. Deze Dublin descriptor²⁵ gelden voor alle hogescholen en universiteiten in Europa dezelfde eisen. Dit maakt het makkelijker voor studenten om bijvoorbeeld te gaan studeren in het buitenland en geeft een gelijkwaardig niveau voor alle opleidingen in Europa.

2.3 Wat is het belang van competentie gericht onderwijs?

Het belang van competentiegericht onderwijs ligt eigenlijk ook in het antwoord waarom competentiegericht onderwijs is geïntroduceerd. Door de snel veranderende arbeidsmarkt is het belangrijk bekwaamheden op te doen. Waar er eerst werd opgeleid voor één bepaalde baan waar iemand dan ook 20 jaar werkte is dat nu veranderd.

Tegenwoordig is kennis snel verouderd en worden er mensen gezocht die kunnen meegroeien en veranderen binnen een bedrijf of bedrijfstak. Het is van belang om breed inzetbaar en flexibel te zijn als afgestudeerde student. Met het competentiegericht onderwijs wordt dit geprobeerd te behalen door de samenhang van kennis, vaardigheden en attitude om zo bepaalde bekwaamheden te verkrijgen. Zo ben je als afgestudeerde student aantrekkelijker voor bedrijven omdat het mogelijk is jezelf staande te houden in bekende maar ook onbekende situaties en hierbij juist te handelen.

Competentiegericht onderwijs is een goede manier om studenten op te leiden voor de arbeidsmarkt maar er zitten ook zeker wat haken en ogen aan. Opvallend is hierbij het ontbreken van een generieke definitie voor competenties en hoe het onderwijs deze het beste in kan zetten. De enige leidraad voor het HBO zijn tegenwoordig de Dublin descriptor²⁶ waar de competenties op worden gebaseerd²⁶.

Om het competentiegericht onderwijs tot zijn recht te laten komen is het belangrijk om het opleidingsontwerp aan te passen. Hierbij moet er ruimte zijn om de onderlinge onderdelen van de competenties te integreren en verschillende leersituaties moeten gefaciliteerd worden. Hierbij kan gedacht worden aan stages of projecten²⁷. Daarnaast wordt het toetsen van de competenties tegenwoordig vaak gedaan via portfolio's, een belangrijk onderdeel om te kijken hoe de student zijn of haar competenties heeft ontwikkeld. Omdat het veel werk en tijd kost voor zowel de student als assessoren wordt het aangeraden dit niet vaak maar een paar keer goed te doen waarbij het professionele gedrag van de student goed bekeken en gewaardeerd kan worden²⁸.

²⁵ Accreditatieorganisatie, Nederlands-Vlaamse (2008), Nederlands Kwalificatieraamwerk Hoger Onderwijs, Dublin, zelfcertificeringsdocument 29-03-2015

²⁶ Kok, M., Samenhang dublin descriptor²⁶ en HBO standaard (2006), Amsterdam, HVA, 29-03-2015

²⁷ Onderwijsraad, (November 2002), "Competenties: van complicaties tot compromis", Geraadpleegd op 28-03-2015

http://www.onderwijsraad.nl/upload/publicaties/414/documenten/studie_competenties.pdf

²⁸ Berkel, A. Van, (2012), kritische reflectie op competentietoetsen in het HBO, Onderwijsinnovatie, 29-03-2015

2.4 Hoe geeft CAH Vilentum vorm aan competentie gericht onderwijs?

Aan de CAH Vilentum wordt er op een aantal manieren vorm gegeven aan competentiegericht onderwijs. Door de opbouw van de gegeven modules, de assessments en het portfolio.

Ten eerste wordt er tijdens de gehele bachelor studie gewerkt aan tien verschillende competenties, namelijk:

- Leiding geven
- Samenwerken
- Presenteren
- Onderzoeken
- Innoveren
- Organiseren
- Zelfsturen
- Ondernemen
- Duurzaam handelen
- Globaliseren

Aan deze competenties zijn drie levels gegeven waarbij de student aan het eind van de studie acht van de tien competenties op level drie moet beheersen. De student moet een level omhooggeklommen zijn aan het eind van de Propedeuse(eerste jaar), de Hoofdfase (tweede en derde jaar) en de Afstudeerfase (vierde jaar). De student wordt hierop getoetst door het maken van een portfolio. In dit portfolio beschrijft de student hoe hij of zij heeft gewerkt aan een bepaalde competentie door het beschrijven van twee verschillende gebeurtenissen waaruit blijkt dat de student bekwaam heeft gehandeld. Dit portfolio wordt aan het eind van het half jaar of aan het eind van het jaar ingeleverd en beoordeeld door de mentor van de student.

Het onderwijs op de CAH Vilentum is ingedeeld in vier modules per jaar. Deze modules kan men zien als vakkenpakketten die een bepaalde bedrijfstak uitlichten. Voor studenten Hippische Bedrijfskunde zijn dit bijvoorbeeld: Ontwerpen Hippisch landschap, Marketing en Marketingcommunicatie en Analyseren Bedrijfsprocessen. Per half jaar worden er twee modules gegeven die altijd aan een paar onderdelen voldoen. In een module zitten altijd: kennisvakken en een onderzoek. Een kennisvak kan afgesloten worden met een tentamen, een verslag of aanwezigheid en het onderzoek wordt afgesloten met een verslag. Het einde van elke module wordt gekenmerkt door het assessment. Dit assessment hoort bij het gedane onderzoek. Hierin worden tevens de andere vakken betrokken en dit maakt het tot één geheel. Het assessment wordt gedaan door de onderzoeksgroep of alleen en beoordeeld door twee assessoren. Deze bekijken het verslag, horen de presentaties aan en stellen de vragen aan de studenten. Bij voldoende gehoorde kennis en vaardigheden keuren de assessoren het assessment goed.

Tevens zijn er aan de opleiding drie praktijkstages. Het eerste jaar wordt er afgesloten met een stage in Nederland bij een bedrijf in de paardensector. Hierbij komt de student in aanraking met het reilen en zeilen van een bedrijf in de paardensector en kan het geleerde in de praktijk gebracht worden door het maken van een bedrijfsanalyse. In de zomer van het tweede naar het derde jaar is er de buitenlandstage. Door deze stage wordt er kennis gemaakt met een bedrijf buiten Nederland en daardoor kan de student kennis maken met een andere cultuur. Door wederom een bedrijfsanalyse te maken bekijkt de student het bedrijf van alle kanten en kunnen eventuele verschillen tussen dat land en het thuisland bekeken worden. Aan het einde van het vierde jaar is de laatste stage en dit is tevens de afstudeerstage. Hierbij wordt de student geacht HBO waardige opdrachten of taken te volbrengen voor het gekozen bedrijf. Dit moet vooraf ingevuld worden door het bedrijf en de student

en goedgekeurd door de mentor. Vaak wordt het afstudeerwerkstuk ook aan deze stage gekoppeld maar dit is niet verplicht. Tijdens deze stages wordt er verwacht dat de student de geleerde kennis in de praktijk brengt.

Doormiddel van deze onderdelen geeft de CAH Vilentum vorm aan competentiegericht onderwijs en probeert het zijn studenten op te leiden tot bekwame professionals .

3. Globaliseren

In dit hoofdstuk wordt er besproken wat er verstaan wordt onder het woord globaliseren en hoe deze in het onderwijs terecht komt. Daarnaast zal besproken worden hoe CAH Videntum vorm geeft aan de competentie globaliseren.

3.1 Wat is globaliseren of globalisering?

Met de term globaliseren wordt er wederom gestuit op een overdaad aan betekenissen. De encyclopedie op internet geeft wel zeventien verschillende definities. Deze hebben allemaal woorden in zich als: wereldwijd, handel, internationaal, industrieel, technologie, integratie en wegvallen van landsgrenzen. Deze termen geven al enigszins aan waar globaliseren over gaat maar maakt het nog niet geheel duidelijk.

In 1983 beschreef Theodore Levitt voor het eerste de term “globalization” in de Harvard Business Review. Deze werd omschreven als: “de veranderingen in sociale gedragspatronen en technologie die bedrijven in staat stellen om hetzelfde product over de hele wereld te verkopen” (Academy). Er wordt gespeculeerd dat de term globalization al ver voor Levitt werd gebruikt maar dit was de eerste keer dat hij zo duidelijk werd omschreven als definitie. Hij gebruikte de term naar aanleiding van de steeds populairder wordende standaard goedkope producten die over de hele wereld gebruikt werden²⁹.

Als het gaat om globalisering wordt dit vaak in drie verschillende aspecten verdeelt³⁰. Economische, culturele en politieke globalisering. Economische globalisering gaat vooral om het verdelen van de keten. Er wordt gekeken waar een onderdeel zo goedkoop mogelijk geproduceerd kan worden en dan vindt het daar plaats. Dit betekent dat een bedrijf is verspreid over verschillende landen waardoor een beslissing van een bedrijf ook effect heeft in meerdere landen, zeker als het gaat om multinationals. Culturele globalisering heeft vooral te maken met het steeds makkelijker worden om met elkaar in contact te worden. Via bijvoorbeeld sociale media zoals Facebook, maar ook het reizen wordt steeds makkelijker en goedkoper. Hierdoor worden kleding en gewoontes sneller overgenomen door mensen uit de hele wereld. Volgens sommige critici doet dit af aan de cultuur van het land en lijken daardoor landen steeds meer op elkaar. Het derde aspect is politieke globalisering. Dit heeft te maken met de macht van een land die soms wordt overgenomen door overkoepelende organisaties zoals bijvoorbeeld de EU of een non-governmental organisatie. Hieronder zal er dieper op de drie aspecten van globaliseren worden ingegaan.

Economische globalisering

Als het gaat om economische globalisering zijn er voorstanders en tegenstanders. De voorstanders zeggen dat economische globalisering voor arbeidsgelegenheid zoekt en goed is voor internationale handel en het bruto productie per hoofd van de bevolking stijgt naarmate economische globalisering toeneemt. Anti-globalisten vinden dat de rijkere landen zichzelf rijk houden ten koste van armere landen³¹.

Economische globalisering is ontstaan door de enorme groei van technologie in transport en communicatie waardoor het makkelijk is voor een bedrijf om op verschillende plekken in de wereld arbeid te laten verrichten. Ook de intensivering van de internationale handel door deze groei in

²⁹ <http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/Nieuws/article/detail/1695306/2006/07/07/Bedenker-van-de-term-rsquo-globalisering-rsquo-overleden.dhtml> 01-04-2015

³⁰ <http://wetenschap.infonu.nl/diversen/106570-aardrijkskunde-aspecten-van-globalisering.html> 03-04-2015

³¹ <http://dare.uva.nl/document/2/21099> 06-04-2015

technologie heeft te maken het economische globalisering³². Voordelen van de economische globalisering is dat de afzetmarkt voor producten vele malen groter is en de kosten zijn lager. Bedrijven verspreiden hun arbeidsmarkt zodat een deel van het product zo goedkoop mogelijk gemaakt kan worden. Aan de andere kant heeft economische globalisering ook een keerzijde. Door “outsourcing”, een deel van het product ergens anders laten maken dan in eigen land, staan arbeid en de lonen onder druk. Deze zijn namelijk goedkoper in het buitenland waardoor deze banen vaker naar lageloonlanden worden verzet³³.

Culturele globalisering

Culturele globalisering gaat vooral over het uitwisselen van culturele activiteiten tussen landen. Dit wordt veel sneller opgepakt door de tegenwoordig zeer populaire sociale media en het internet waardoor een trend in China de volgende dag al in Nederland te zien kan zijn en aan populariteit kan winnen. Vaak wordt er gezegd dat verschillende culturen aan het “amerikaniseren” zijn³⁴. Door ketens zoals McDonalds of Coca Cola of de filmindustrie in Amerika die vaak heel populair zijn in andere landen. Toch valt dit mee, McDonalds heeft wel overal in de wereld vestigingen maar past zich aan, aan de lokale markt. Een voorbeeld hiervan is de McKroket die louter in Nederland te verkrijgen is. Verder ligt cultuur dieper dan alleen trends of nationaliteit van producten.³⁵ Het kan dus voorkomen dat een product door culturele globalisering uit een ander land populair wordt in het thuisland maar dit hoeft niet per se een afbreuk aan de eigen cultuur te doen.

Politieke globalisering

Politieke globalisering gaat voornamelijk over niet-gouvernementele organisaties die meerdere landen overkoepelen en invloed hebben zoals de Verenigde Naties of The World Trade Organization³⁶. Dit betekent dat er beslissingen zijn die niet gemaakt worden in eigen land maar wel gelden voor dat land. Het gaat er hierbij dus om dat staat steeds minder invloed heeft en het steeds meer draait om grensoverschrijdende organisaties die de regels maken. Een goed voorbeeld hiervan is dat de regels in Nederland veelal afkomen van regels bepaald door de Europese Unie.

Uit bovenstaande dimensies blijkt dat globaliseren verschillende dingen inhoud en kan betekenen. Aan het begrip worden verschillende dimensies toegekend en er zijn vele definities bekend. Waar globaliseren vooral om gaat is de verwevenheid van verschillende landen en werelddelen. Door de groei van technologie en communicatie is deze verwevenheid in de afgelopen jaren alleen maar gegroeid en krijgen we er steeds meer mee te maken³⁷.

3.2 Globaliseren als competentie

Voor er besproken kan worden wat globaliseren als competentie inhoudt moet er worden vastgesteld dat elke Hogeschool een andere pakket van competenties heeft. Sommige opleidingen hebben er tien, andere maar zeven. Allen zijn toegespitst op de beroepen die volgen uit de opleiding en hebben competenties die relevant zijn voor die sector.

De competenties zijn dus vrij gekozen door elke hogeschool. Aan het beginsel van de keuze voor competenties liggen wel, zoals eerder besproken, de Dublin Descriptoren. Deze descriptoren zijn in 2005 ingevoerd in een overkoepelend Kwalificatie raamwerk. In dit raamwerk zijn de beschrijvingen van drie niveaus van kwalificatie. Ook wel bekend als de Bachelor, Master of Doctoraat

³² <http://wetenschap.infonu.nl/diversen/106570-aardrijkskunde-aspecten-van-globalisering.html> 06-04-2015

³³ <http://wetenschap.infonu.nl/diversen/106570-aardrijkskunde-aspecten-van-globalisering.html> 06-04-2015

³⁴ <http://www.markensteijn.com/globalisering.htm> 06-04-2015

³⁵ file:///C:/Users/Correct/Downloads/APS_nota_8.pdf 06-04-2015

³⁶ <http://wetenschap.infonu.nl/diversen/106570-aardrijkskunde-aspecten-van-globalisering.html> 06-04-2015

³⁷ <http://wetenschap.infonu.nl/diversen/106570-aardrijkskunde-aspecten-van-globalisering.html> 06-04-2015

afstudeerniveau. Deze Dublin Descriptoren zijn bedoel om instellingen handvaten te geven bij het veranderen van curriculum van een bestaande opleiding of bij het opzetten van een nieuwe opleiding³⁸.

Deze Dublin Descriptoren zijn in het leven geroepen om de onderwijsinstellingen in heel Europa meer gelijk te trekken qua inhoud en vormgeving. Op deze manier wordt het onderwijs transparanter en internationaal begrepen. Dit nieuwe Kwalificatieraamwerk is in 2010 voldaan en compleet ingevoerd³⁹.

De Dublin Descriptoren die gelden voor alle HBO en WO onderwijsinstellingen bestaan uit vijf verschillende onderdelen. Deze vijf onderdelen en de beschrijving voor het behalen van een Bachelor zijn voor het HBO en WO gelijk. Het verschil hiertussen is dat HBO onderwijs opleidt tot een beroep en WO onderwijs opleidt tot een academische oriëntatie⁴⁰. Dit betekent dat de oriëntatie van de opleidingen anders zijn maar de graden zijn in dit geval hetzelfde. Voor de harmonisatie van het onderwijs in Europa zijn er vijf Dublin Descriptoren.

Deze Dublin Descriptoren zijn⁴¹:

Kennis en inzicht

Toepassen kennis en inzicht

Oordeelsvorming

Communicatie

Leervaardigheden

Voor de competentie globaliseren is er een samenhang tussen verschillende Dublin Descriptoren gebruikt. Er moet professioneel omgegaan en gecommuniceerd worden met verschillende culturen. Er moet kennis zijn en inzicht in hoe er zaken gedaan moeten worden met andere landen en ook kennis over ontwikkelingen buiten het eigen land. Dit maakt de bachelor afgestudeerde een professional in het internationale werkveld.

Naast deze Dublin descriptoren is er ook het Landelijk Opleidingsprofiel bachelor-opleiding Hogescholen waar HBO opleidingen zich aan moeten houden. Deze HBO raad hebben richtlijnen vastgesteld waar elke HBO opleiding aan moet voldoen. Deze richtlijnen zijn er niet als plaatsvervanger van de Dublin Descriptoren maar als een verdieping van de standaarden in HBO onderwijsinstellingen. Dit Landelijk Profiel gaat over de kennis en vaardigheden die elke afgestudeerde HBO student moet hebben⁴².

Dit profiel bestaat uit een viertal onderdelen. Als eerst is een gedegen theoretische basis belangrijk. Bij het invoeren van het competentiegericht onderwijs werd soms het kopje kennis ondergesneeuwd terwijl de integratie van kennis, vaardigheden en attitude belangrijk is waarbij kennis een belangrijk onderdeel zou moeten zijn⁴³. Voor een afgestudeerde student is het noodzakelijk om genoeg theoretische kennis in huis te hebben waardoor er kritisch naar de eigen sector gekeken kan worden. Ten tweede is een onderzoekend vermogen van belang⁴⁴. Door te kunnen analyseren en reflecteren op onderzochte problemen kunnen er nieuwe oplossingen of verbeteringen gevonden worden.

³⁸ http://www.nvao.net/page/downloads/Nederlands_Kwalificatieraamwerk_Hoger_Onderwijs.pdf 07-04-2015

³⁹ http://www.nvao.net/page/downloads/Nederlands_Kwalificatieraamwerk_Hoger_Onderwijs.pdf 07-04-2015

⁴⁰ <http://keuzesprong.nl/hbo/hbo-of-wo-wat-is-het-verschil/> 07-04-2015

⁴¹ Voor verdere uitleg, zie Bijlage 1

⁴² <file:///C:/Users/Correct/Downloads/Procedure%20landelijke%20opleidingsprofielen%2015-10-2010.pdf> 07-04-2015

⁴³ <http://dare.uva.nl/document/2/21099> 07-04-2015

⁴⁴ <http://dare.uva.nl/document/2/21099> 07-04-2015

Omdat innovatie tegenwoordig zo belangrijk is maakt dit onderzoekend vermogen tot een belangrijke standaard voor een afgestudeerde HBO student. Als derde moet een afgestudeerde over genoeg professioneel vakmanschap beschikken waarbij het hebben van internationale oriëntatie en een ondernemende houding onontbeerlijk zijn. Om dit professionele vakmanschap te implementeren moet er een goede verstandshouding zijn tussen opleiding en beroepspraktijk. Door het inzetten van gastdocenten en docenten met ervaring in de praktijk kan dit worden gewaarborgd⁴⁵. Als laatste is het ontwikkelen van maatschappelijke oriëntatie en beroepsethiek van belang. Als afgestudeerde HBO bachelor moet er kritisch gereflecteerd kunnen worden binnen de eigen beroepstak en het kunnen beoordelen van het geleerde in een maatschappelijke context⁴⁶. Volgens de HBO raad is de internationale dimensie van elk onderdeel hierbij vanzelfsprekend.

Bij het bespreken van deze twee leidraden voor HBO onderwijsinstellingen wordt het duidelijk dat er niet één direct onderdeel is wat noemt dat globaliseren in het pakket zou moeten zitten. Wel wordt duidelijk dat het Landelijk Opleidingsprofiel HBO bachelor de internationale context in alle standaarden ziet, als een draad door de verschillende eisen aan een HBO opleiding heen. Ook de Dublin descriptoren noemen globaliseren niet expliciet, maar erkennen wel het belang van professioneel vakmanschap in een internationale omgeving en kennis en inzicht hebben in ontwikkelingen buiten het eigen land. Door deze onderliggende invloeden wordt de competentie globaliseren door sommige HBO opleidingen belangrijk geacht en doorgevoerd in het opleidingsprofiel. Soms ook onder een andere noemer zoals, internationaliseren of interculturele sensitiviteit.

3.3 Hoe geeft CAH Vilentum vorm aan de competentie globaliseren?

Op de CAH Vilentum worden er tien verschillende competenties gebruikt waarvan er één globaliseren is. Deze competentie wordt gedefinieerd als: “Ziet de wereld als werkterrein en functioneert in een internationale omgeving.”⁴⁷ Daarnaast werkt de CAH Vilentum ook met gedragsindicatoren. Deze beschrijven het gedrag van de student waaruit men kan opmaken of hij of zij werkt aan de competentie of competent is.

De gedragsindicatoren bij globaliseren zijn:

1. Houdt belangrijke (internationale) ontwikkelingen in het netwerk bij
2. Toont interesse voor de zakelijke en persoonlijke omstandigheden van de gesprekspartner, luistert actief en gaat gesprek aan
3. Onderhoudt makkelijk contacten in uiteenlopende situaties waaronder een internationale context
4. Neemt regelmatig opnieuw contact op met anderen om bestaande netwerk te onderhouden
5. Bezoekt gelegenheden waar hij kans heeft zijn netwerk te onderhouden

De competentie globaliseren wordt in drie stadia opgedeeld waarbij de student steeds iets competenter wordt⁴⁸. In bijlage 2 staat een duidelijke tabel waarin wordt aangegeven welke gedragskenmerken er in dit stadium getoond moeten worden door de student. Een afgestudeerde student moet minstens acht van de tien competenties op niveau drie hebben afgesloten. Door middel van de definitie en de gedragsindicatoren geeft de CAH Vilentum vorm aan de competentie globaliseren.

⁴⁵ file:///C:/Users/Correct/Downloads/Procedure%20landelijke%20opleidingsprofielen%20_15-10-2010.pdf 07-04-2015

⁴⁶ file:///C:/Users/Correct/Downloads/3913_HBO_KWALI_BOEK_ERRA_LR.pdf 07-04-2015

⁴⁷ <http://oer.cah.nl/docs/5.3.pdf> 07-04-2015

⁴⁸ Zie bijlage 2

4. Netwerken

In dit hoofdstuk wordt er besproken wat er wordt verstaan onder de term netwerken en waarom netwerken belangrijk is. Daarna wordt verteld waar men aan netwerken kan doen en waarom internationale netwerken belangrijk zijn.

4.1 Wat is netwerken

Tijdens de zoektocht naar een eenduidige definitie van netwerken bleek dat deze niet te vinden was. Netwerken wordt vaak gedefinieerd, maar altijd verschillend. Dit is ook logisch omdat netwerken erg kan verschillen in betekenis en in vorm. Zo kan er genetwerkt worden op de sociale netwerken op het internet, alleen binnen de vrienden- en kennissenkring of tijdens de georganiseerde netwerkborrels.

Er zijn vele boeken geschreven over wat netwerken is; wat het nut is en hoe iemand kan gaan netwerken. Door de vele activiteiten rondom netwerken en het aantal boeken dat erover geschreven is blijkt dat netwerken steeds belangrijker wordt. Tegenwoordig is een baan voor het leven geen vaststaand feit meer en men wil zelf ook groeien en veranderen in hun professionele leven.

Wel zijn er verschillende overeenkomsten tussen de verscheidene definities en daar zal hier verder op ingegaan worden in dit onderzoek.

Netwerken wordt vaak omschreven als een “levenskunst”⁴⁹, of als “levensstijl” die een bepaalde houding, bewustzijn en actie vereist⁵⁰. Het gaat hierin dus meer om een instelling die je hebt dan om een bepaalde actie die je doet. Netwerken kan je overal en altijd doen en dit is ook slim. Dit omdat iedereen die je tegenkomt kan potentieel hebben om interessant te zijn voor het netwerk⁵¹.

Netwerken heeft altijd een paar onderdelen in de definities die worden gegeven. Het gaat om een relatie tussen twee mensen, deze relatie moet opgebouwd en onderhouden worden⁵². Om dit te doen moet er vertrouwen zijn en respect. De een moet iets willen doen voor de ander en andersom. Het gaat vaak om het uitwisselen van contacten, ideeën of informatie en de relatie is voor langere termijn.

Daarnaast kan netwerken worden gezien als een proces waarin je de ene keer een ontvanger bent als iemand een contact met jou deelt, of soms een gever wanneer jij iemand anders een contact geeft of iemand stimuleert⁵³. Dit proces beslaat dus niet alleen twee personen maar gaat om het netwerk die de beide partijen hebben en die iedereen beslaat die elkaar ondersteunen voor hulp of advies. Het gaat hier dus om een web van mensen die elkaar verder kunnen helpen. Omdat het bij netwerken gaat om helpen, en niet werken uit eigenbelang, is vertrouwen ook één van de belangrijkste onderdelen van netwerken. Met een vertrouwensband willen relaties elkaar verder helpen en durven ze ook hun eigen relaties aan te bevelen of door te sturen.

Door netwerken te omschrijven als levensstijl of levenskunst wordt er dus gesuggereerd dat iemand altijd aan het netwerken is of kan zijn. Netwerken gaat ook om elkaar verder helpen of advies te geven. Dit is ook mogelijk met familieleden of vrienden. Deze zouden een klankbord kunnen zijn wanneer bijvoorbeeld een ondernemer die een eenmanszaak heeft vastloopt of feedback nodig heeft bij een bepaalde probleemsituatie.

⁴⁹ Je bent wie je kent, van Arem, E., van der Houwen, G., van Oosten, M., Schippers, R., 12-04-2015

⁵⁰ De kleine netwerken voor dummies, Fisher, D., 13-04-2015

⁵¹ De kleine netwerken voor dummies, Fisher, D., 13-04-2015

⁵² De kleine netwerken voor dummies, Fisher, D., 13-04-2015

⁵³ Je bent wie je kent, van Arem, E., van der Houwen, G., van Oosten, M., Schippers, R., 13-04-2015

Om te verduidelijken wat netwerken is worden hieronder een aantal punten uitgewerkt die een beeld geven wat netwerken allemaal inhoudt.

Netwerken is een uitwisseling tussen twee mensen. Dit betekent dat netwerken geen eenrichtingsverkeer is. Er kan niet verwacht worden dat één van de twee alles biedt terwijl de ander hier alleen maar profijt van heeft, maar niets terug geeft. Een netwerkrelatie moet gelijkwaardig zijn⁵⁴.

Netwerken is een investering in vertrouwen. Met een netwerkrelatie is er niet één gesprek en daarna nooit meer totdat iemand iets nodig heeft van de ander. Na het ontmoeten van een potentieel goede “aanwinst” van het netwerk moet er altijd gezorgd worden dat deze na een dag een mail opgestuurd krijgt. Dit betekent dat er moeite in de ander wordt gestoken en deze wordt eraan herinnerd wat er de vorige dag is gebeurd. Het kost dus tijd en energie om netwerkcontacten te onderhouden. Een ander belangrijk onderdeel van vertrouwen winnen tijdens het netwerken is om altijd te zorgen dat er netjes wordt omgegaan met de anderen. Er worden geen afspraken afgezegd of makkelijk worden verzet. Om vertrouwen op te bouwen is het belangrijk dat de netwerkrelatie weet dat je consistent bent⁵⁵.

Netwerken gaat over het geven of ontvangen van informatie, contacten of doorverwijzingen. Om dit te blijven doen met een netwerkrelatie moet er gezorgd worden dat de netwerker in contact blijft met zijn relaties. Netwerkrelaties die misschien wat aan elkaar hebben, aan elkaar voorstellen. Belangrijk is om met mensen te praten, deze vragen te stellen en oprecht geïnteresseerd te zijn.

Al deze verschillende kenmerken samen maken netwerken een moeilijk te definiëren begrip dat gebruikt kan worden in verschillende situaties en daarom zeer divers is.

4.2 Waarom is netwerken belangrijk

Er zijn natuurlijk meerdere redenen waarom mensen aan netwerken doen, dit is te zien aan de vele boeken die geschreven zijn over netwerken en hoe je dit moet aanpakken.

Tegenwoordig wordt er steeds meer van baan verandert en is het normaal om een jaar of tweejarig contract te krijgen in plaats van een onbepaald contract, zoals dat vroeger meer gebeurde⁵⁶. De markt verandert en daarom is het belangrijk meerdere mensen te kennen die te hulp kunnen schieten of informatie kunnen verstrekken als dit nodig is. Netwerkcontacten kunnen een grote hulp zijn in tijden van tegenspoed. Misschien komt hieruit een idee voort of een openstaande vacature voorbij. Als zelfstandig ondernemer kan het van pas komen als het bedrijf in lastig vaarwater komt. Door netwerkrelaties is het wellicht makkelijker om financieel gesteund te worden of advies te krijgen⁵⁷.

Netwerken is daarnaast ook heel belangrijk voor de persoonlijke contacten die men opdoet. Doordat er tegenwoordig veel nadruk wordt gelegd op wetenschappelijke onderbouwing of analyses, wordt er vaak gedacht dat dit het belangrijkste is in een baan of bij een sollicitatie. Maar als er drie verschillende personen met hetzelfde idee komen en dezelfde analyses wordt er wel degelijk op persoonlijk contact gelet en beoordeeld⁵⁸.

⁵⁴ Je bent wie je kent, van Arem, E., van der Houwen, G., van Oosten, M., Schippers, R., 12-04-2015

⁵⁵ De N-factor, Freijssen, M., Reinders, A., 13-04-2015

⁵⁶ De N-factor, Freijssen, M., Reinders, A., 13-04-2015

⁵⁷ De N-factor, Freijssen, M., Reinders, A., 13-04-2015

⁵⁸ De N-factor, Freijssen, M., Reinders, A., 13-04-2015

Door te netwerken wordt er vaak ook gewonnen aan klanten en leveranciers. Er wordt soms niet over nagedacht, maar vaak zitten er al mensen in het netwerk waarbij de twee contacten iets voor elkaar kunnen betekenen. Het is mogelijk iets voor elkaar te betekenen in verschillende opzichten. Zo kan men samenwerkingsverbanden aangaan waardoor er activiteiten uitgebreid kunnen worden, problemen aangepakt kunnen worden of taken of personeel gedeeld kunnen worden. Hetzelfde geldt voor bepaalde investeringen of kosten. Als ondernemer zijn er bepaalde investeringen die gedaan moeten worden, maar veel geld kosten. Door een netwerk op te bouwen zijn er waarschijnlijk andere ondernemers die deze nieuwe apparatuur ook kunnen gebruiken en zo kunnen de kosten hiervoor gedeeld worden terwijl de apparatuur optimaal gebruikt wordt.

Al deze taken die gedeeld kunnen worden helpen ook mee aan de effectiviteit en de efficiency van het bedrijf. Door te delen of uit te besteden wordt de productiviteit groter terwijl er gewerkt wordt aan het netwerk. Wat tegenwoordig vaak gebeurt is het delen van een kantoorruimte⁵⁹. Door de ruimte te delen kan er makkelijker samengewerkt worden; de kosten van de huur, abonnementen en apparatuur worden gedeeld.

Als laatste geven alle gebruikte bronnen over netwerken in dit onderzoek een onmisbaar kenmerk van netwerken. De gemoedsrust en stress vermindering die plaats vindt met een netwerk. Door de constante hulpbronnen van alle kanten wordt het vertrouwen in de medemens groter en geeft dit een gevoel van veiligheid⁶⁰. Er zijn genoeg mensen om op terug te kunnen vallen wanneer iets mis gaat. Netwerken is het aangaan van sociale contacten en deze kunnen zorgen voor een klankbord en kansen, en dit geldt ook andersom.

In de Hippische sector zijn in Nederland steeds minder banen te vinden. Volgens een onderzoek van Aequor is de arbeidsmarkt sinds 2013 gestabiliseerd terwijl er in 2011 en 2012 nog een groei was⁶¹. In ditzelfde onderzoek van de Aequor blijkt dat de meeste banen worden gevonden via het eigen netwerk. Hieruit blijkt dus hoe belangrijk het is voor personen werkzaam in de Hippische sector om een goed netwerk te zoeken en onderhouden.

4.3 Waar kan men allemaal doen aan netwerken

Omdat het mogelijk is om op zoveel verschillende manieren een netwerk uit te breiden zijn hier verschillende plaatsen gegeven waar iemand kan netwerken en op welke voor manieren⁶².

Ten eerste zijn er verschillende netwerkevenementen⁶³ waar iemand naar toe kan gaan. Een netwerkevenement is voor iedereen een goed startpunt om te gaan netwerken. Doordat deze evenementen speciaal zijn opgezet om te netwerken is het duidelijk waarom iedereen er is en is het makkelijker om een praatje aan te knopen. Op deze evenementen is het goed om te leren of beginnen met netwerken.

Andere makkelijke mogelijkheden om te netwerken doen zich vaak voor op beurzen⁶⁴. Een beurs is geïnitieerd voor een bepaalde doelgroep. Door naar een beurs te gaan wordt meteen de juiste doelgroep aangesproken waardoor het ook makkelijker is om diensten aan te bieden of gelijkgestemden te vinden. Het kan lastig zijn om goed te netwerken tijdens een grote beurs, daarin

⁵⁹ <http://www.aa-fm.com/nieuws/4698/4-voordelen-van-het-delen-van-kantoorruimtes.html> 13-05-2015

⁶⁰ De kleine netwerken voor dummies, Fisher, D., 16-04-2015

⁶¹ <http://www.horses.nl/artikelen/onderwijs-en-baankansen-de-paardensector/> 17-04-2015

⁶² De N-factor, Freijssen, M., Reinders, A., 14-04-2015

⁶³ <http://www.opencircles.nl/blog/profiteer-maximaal-netwerken/> 14-04-2015

⁶⁴ De N-factor, Freijssen, M., Reinders, A., 14-04-2015

mist soms de intimiteit die nodig is om echt met een interessante partij te praten. Vaak worden er dan alleen visitekaartjes uitgewisseld.

Ook bepaalde clubs doen het goed om te netwerken⁶⁵. Dit kunnen sportclubs zijn of brancheverenigingen, maar ook speciale opgezette clubs voor een bepaalde regio of interessegebied zoals een groot ondernemersnetwerk. Door deze clubs worden er mensen ontmoet die dezelfde achtergrond of vakgebied hebben waardoor er handige netwerkuitbreidingen kunnen plaatsvinden. Binnen dit netwerk komen echter wel moeilijk nieuwe interessante personen binnen, wat betekent dat het netwerk niet oneindig is.

Vergelijkbaar aan clubs zijn bepaalde brancheverenigingen waar personen uit dezelfde branche of functie bijeen komen. Een zeer nuttig en behulpzaam netwerk kan hieruit ontstaan. Door een netwerk met gelijkgestemden samen te stellen kan hier iemand terecht met vragen of problemen die vanuit het eigen werk worden ervaren.

Naast evenementen of bepaalde clubs die er tevens voor zijn opgezet om te netwerken zijn er natuurlijk ook andere manieren om het netwerk te verbreden. Een voorbeeld daarvan zijn toevallige ontmoetingen. Dit kan overal zijn, in de trein, het vliegtuig of tijdens het wachten. Hier komen vaak interessante gesprekken uit voort die zeer nuttig kunnen zijn voor het netwerk. Een andere mogelijkheid om een netwerk uit te breiden komt vanuit het netwerk van een ander. Door een vertrouwensband op te bouwen met een netwerkrelatie is het mogelijk om hier ook aan te vragen om dat netwerk aan te boren bij een vraag. Er wordt niet voor niets gezegd dat iemand altijd twee ontmoetingen van jou vandaan is.

Tenslotte blijft er een groot platform over waar men zijn netwerk kan uitbouwen, onderhouden en vergemakkelijken. Dit gebeurt tegenwoordig veel online⁶⁶. Via e-mail is het gemakkelijk om contact te blijven houden met een netwerkrelatie, net als de (mobiele) telefoon. Hier wordt gebruik van gemaakt om een relatie te contacteren na de ontmoeting of tussendoor om het contact warm te houden. Naast één op één communicatie kan dit ook gedaan worden met een groep gelijkgestemden via *web* of *video conferencing* en *weblogs*. Naast deze kanalen zijn er natuurlijk ook de sociale media. Deze worden tegenwoordig veelal gebruikt en worden steeds groter⁶⁷. Hierbij gaat het over Facebook of LinkedIn waarbij een online profiel vertelt wie je bent en wat je doet. Hierdoor krijgt de netwerkrelatie een snel beeld van wat voor persoon iemand is en of hiermee in zee gegaan kan worden.

Naast het onderhouden en uitbreiden van een netwerk online kunnen elektronische hulpmiddelen ook gebruikt worden om alle netwerkrelaties te onderhouden⁶⁸. Dit gaat vaak via een Customer Relation Management systeem. Ook wel een CRM systeem genoemd. Dit systeem onderhoudt en rubriceert contacten uit het netwerk. Dit kan gezien worden als een moderne rolodex waardoor contacten makkelijk te vinden zijn en het netwerk op een overzichtelijke manier indelen. Een handig handvat om een netwerk mee te onderhouden.

Voor de Hippische ondernemer of voor mensen werkzaam in de Hippische sector zijn er ook meerdere mogelijkheden om het netwerk uit te breiden. Als voorbeeld kan het Ondernemerscongres

⁶⁵ De N-factor, Freijssen, M., Reinders, A., 14-04-2015

⁶⁶ De kleine netwerken voor dummies, Fisher, D., 16-04-2015

⁶⁷ De kleine netwerken voor dummies, Fisher, D., 16-04-2015

⁶⁸ Je bent wie je kent, van Arem, E., van der Houwen, G., van Oosten, M., Schippers, R., 16-04-2015

tijdens het Horse Event in Ermelo⁶⁹ of tijdens netwerkbijeenkomsten die worden gehouden voor de Hippische sector⁷⁰.

4.4 Internationaal netwerken

Bedrijven hebben vaak ondernemingen in meerdere landen of werken er in een bedrijf mensen uit verschillende landen. Daarom kan het als ondernemer handig zijn om een netwerk te hebben in een land waar handel mee wordt gedreven⁷¹.

Een verschil tussen netwerken in eigen land en netwerken in het buitenland zijn onder andere de verschillen in cultuur. Belangrijk bij netwerken in het buitenland is de verdieping in de cultuur van een ander land. Dit om misverstanden te voorkomen en goed op de hoogte te zijn van bepaalde gebruiken tijdens het zakendoen. In China is het bijvoorbeeld gepast om te vragen naar het privéleven tijdens het netwerken en cadeaus uit te wisselen terwijl dit in de meeste Europese landen niet gebruikelijk is.

In Nederland zijn er verschillende instanties die kunnen helpen bij het netwerken in het buitenland. Het netwerk van ambassades en consulaten in het buitenland kunnen uitleg geven over bijvoorbeeld de plaatselijke wetgeving of de lokale manier van zakendoen⁷². De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland heeft verschillende instanties in het buitenland waar Nederlandse ondernemers die willen netwerken voordelen mee kunnen doen. Opkomende markten worden in de gaten gehouden en verschillende Research and Development contacten kunnen daar ook worden opgedaan.

⁶⁹ <http://www.dehippischeondernemer.nl/> 17-04-2015

⁷⁰ <http://www.rtmgroep.nl/uncategorized/hippische-sector-inspireert-tijdens-netwerkbijeenkomst/> 17-04-2015

⁷¹ <http://www.ondernemeninontwikkelingslanden.nl/facet-forum/netwerken-en-ondernemen-buitenland> 17-04-2015

⁷² <http://www.rvo.nl/onderwerpen/hoi/netwerkpartners-zoeken/internationale-zakenpartners/buitenlandnetwerk> 16-04-2015

5. Buitenlandstage

In dit hoofdstuk wordt besproken wat het nut is van een buitenlandstage, in het algemeen en voor studenten in de Paardenhouderij. Daarna wordt genoemd hoe de CAH Vilentum vorm geeft aan buitenlandstages.

5.1 Het nut van buitenlandstages

Over buitenlandstages is veel geschreven en voornamelijk in positieve zin. Volgens vele onderwijzers, onderzoeken en marktkenner levert een buitenlandstage vele voordelen op voor een student. Tijdens, maar vooral ook na het afstuderen⁷³.

Zoals eerder in dit onderzoek besproken is globalisering in de wereld een feit. In veel ondernemingen wordt er zaken gedaan met bedrijven in het buitenland. In de Hippische sector gaat dit vaak over het importeren maar voor exporteren van paarden. In Nederland worden veel excellente sportpaarden gefokt die vaak aan landen buiten Nederland worden verkocht. Hieruit blijkt dat het belangrijk is om ervaring te hebben in het buitenland binnen een bedrijf.

Om meer aan buitenland ervaringen te doen in het Hoger onderwijs is er een raad samengesteld die een rapport heeft geschreven voor de Europese Commissie. Hierin worden verschillende punten beschreven hoe de modernisatie van het Hoger Onderwijs bereikt kan worden in Europa⁷⁴. Een van deze punten is dat elke Hoge onderwijs instelling een internationale strategie implementeert en integreert in de missie. Daarnaast vindt deze raad het belangrijk dat de studenten en de medewerkers mobieler zijn en dat er aan de curricula een internationale dimensie wordt gegeven. Internationale samenwerkingen moeten belangrijker worden en faculteiten moeten internationale ervaringen hebben.

Er wordt hierbij dus een duidelijke nadruk gelegd op de internationalisering van het onderwijs door onder andere buitenland ervaringen van studenten. Hieruit kan men opmaken dat het hebben van buitenlandervaring door stages als groot goed wordt gezien door de Europese Commissie voor de ontwikkeling van studenten en hun doorstroom naar een carrière.

Naar het buitenland gaan voor een stage heeft vele voordelen voor een student. Niet alleen persoonlijk maar ook voor een toekomstige baan. Hieronder zal besproken worden welke voordelen er behaald worden met een stage in het buitenland.

Ten eerste is een stage in het buitenland een ongelooflijke ervaring waarbij de student zichzelf beter leert kennen. Het is een unieke kans om een land op een andere manier te ervaren. Wanneer er binnen een bedrijf gewerkt wordt komt een student daadwerkelijk met mensen in contact die in een land wonen en werken en daardoor de cultuur echt leren kennen. Vanuit dit perspectief kan de student de verschillen opmerken tussen landen en hier zijn of haar voordeel mee doen.

Wanneer een student zich in het buitenland bevindt, is hier ook een verschuiving van omgeving en daarmee gepaard kan een persoonlijke groei gaan die niet in eigen land te behalen valt⁷⁵. In het buitenland is de student op zichzelf aangewezen, familie en vrienden zijn niet in de directe buurt en de student zal zichzelf moeten redden. Dit besef zorgt vaak voor meer verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid bij een student. Door de veilige omgeving in Nederland zal deze persoonlijke ontwikkeling zich ook sneller voordoen in het buitenland.

⁷³ <http://link.springer.com.proxy.uba.uva.nl:2048/article/10.1007/BF03070562> 17-04-2015

⁷⁴ http://ec.europa.eu/education/library/reports/modernisation_en.pdf 18-04-2014

⁷⁵ <https://www.wilweg.nl/over-wilweg/waarom-studeren-in-het-buitenland> 19-04-2015

Naast persoonlijke groei en een unieke ervaring is het voor een student ook een investering in toekomst perspectief⁷⁶. Door de verschillen in cultuur en manier van werken krijgt de student een breder perspectief op verschillende zaken. Hierdoor is het vaak makkelijker om tot oplossingen komen, een conflict op te lossen of out-of-the-box te denken. De student heeft tenslotte gewoond en gewerkt in een ander land waar problemen anders aangepakt werden en daar leer uit getrokken.

Persoonlijke groei tijdens het studeren aan een Hogeschool is een groot goed maar daarnaast biedt het doen van een buitenlandstage ook meer kans op een baan⁷⁷. Door de economische crisis is het lastiger geworden om een baan te vinden en daardoor is het belangrijk dat kandidaten zich onderscheiden. Dit begint al tijdens het studeren. De studie die gekozen wordt bepaalt voor een deel hoe makkelijk het wordt om een baan te vinden. Een buitenlandervaring kan daarbij een groot hulpmiddel zijn. Vaak wordt er in een vacature gevraagd naar internationale ervaring en kan dit zelfs als pre aangegeven worden door het bedrijf. Door een stage in het buitenland laat de student zien internationale ervaring te hebben en onderscheid zich daarmee van de rest.

Het is vaak het geval dat de student een stage zoekt bij een bedrijf die hem of haar aanspreekt en in een sector waar de student later ook zelf wil gaan werken. Dit betekent dat in het bedrijf mensen lopen die interessant zijn voor de student en die van hulp kan zijn tijdens zijn of haar carrière. Tijdens het doen van een buitenlandstage is het dus van groot belang voor de student om te werken aan het netwerken. Door hier contacten op te doen kan dit van grote waarde blijken op een later moment. Zeker in de Hippische sector, waar veel gebaseerd is op het netwerk⁷⁸, zal een buitenlandstage van onschatbare waarde kunnen zijn. Deze contacten kunnen helpen bij het vinden van een baan of informatie en inspiratie verschaffen.

Een laatste positieve punt aan een buitenlandstage is het feit dat de talenkennis van de student wordt uitgebreid. Zoals eerder gezegd wordt er bij een vacature vaak gevraagd om internationale ervaring maar ook om kennis van meerdere talen. Een taal wordt het beste geleerd in het land van origine en dit komt zeker van pas tijdens latere sollicitaties.

In 2013 is er een onderzoek gedaan door de Haagse Hogeschool naar het verwerven van internationale competenties bij een studie of stage in het buitenland⁷⁹. Hierbij werden er verschillende voor en nametingen gedaan bij studenten van drie verschillende opleidingen aan de Haagse Hogeschool die een stage of studie in het buitenland hebben gedaan. De uiteindelijke uitkomst pleit voor een goede inzet van studie of stage binnen het programma van een opleiding.

Uit het onderzoek blijkt dat er een hele reeks aan internationale competenties is ontwikkeld. De studenten geven aan dat zij een beter inzicht hebben in eigen mogelijkheden en beperkingen, flexibeler en zelfredzamer zijn geworden en meer ervaring en daardoor begrip hebben gekregen voor het omgaan met andere culturen en het verplaatsen in een ander. Ook de sociale en communicatieve vaardigheden en wisselen van perspectief zijn competenties die volgens de studenten goed zijn ontwikkeld tijdens de stage.

⁷⁶ <https://www.wilweg.nl/over-wilweg/waarom-studeren-in-het-buitenland> 19-04-2015

⁷⁷ <http://education.kilroyworld.nl/nieuws/2013/05/5-goede-redenen-stage-te-lopen-in-het-buitenland> 20-04-2015

⁷⁸ <http://www.horses.nl/artikelen/onderwijs-en-baankansen-de-paardensector/> 20-04-2015

⁷⁹ <file:///C:/Users/Correct/Downloads/lect%20Walenkamp%20Competenties%20compleet%2004-13.pdf> 20-04-2015

Ook academische en professionele competenties worden volgens de studenten ontwikkelt tijdens een studie of stage in het buitenland⁸⁰. Een groot deel heeft beter geleerd om het onzekerheid en nieuwe situaties om te gaan. Deze studenten kunnen ook beter out-of-the-box denken en kennis en vaardigheden toepassen in situaties die de student niet vaak tegenkomt. Ook wordt door de studenten aangegeven dat ze situaties tegenkomen in het buitenland die niet in Nederland voorkomen. Doordat de studenten hiermee moeten omgaan ontwikkelen de studenten andere kennis en vaardigheden die in Nederland niet geleerd hadden kunnen worden en een brede kijk op hun vakgebied. Daarnaast wordt aangegeven dat de beheersing van vreemde talen ook is verhoogd.

Dit onderzoek van de Haagse Hogeschool is gedaan naar studie en stage in het buitenland en de conclusies daarvan zijn nader hand ook onderscheiden. Bij het doen van een stage in het buitenland wordt er gewerkt aan professionele competenties. Hierbij kan gedacht worden aan probleemoplossend vermogen en innovatief en out-of-the-box denken. Ook bleek dat de stage een sterkere leerervaring was dan de studie in het buitenland en dat een stage in het buitenland zorgt voor een grotere ontwikkeling van interculturele, sociale en persoonlijke competenties. Als oorzaak wordt hiervoor gegeven dat de levensomstandigheden verschillen van studenten die een stage of een studie in het buitenland doen. Door een stage te doen woonden en werkten de studenten vaak te midden van de bevolking en kregen daardoor vaker culturele verschillen mee.

Hieruit blijkt dus ook dat een school een goede afweging zou moeten maken over een studie of stage in het buitenland voor de studenten van een bepaalde opleiding. Er moet bedacht worden welke competenties en vaardigheden belangrijk zijn voor de student na het afstuderen en hierop kan ingespeeld worden met een eventuele stage of studie in het buitenland. Dit onderzoek geeft weer hoeveel positieve ontwikkelingen een studie of stage in het buitenland voor een student kan hebben die in Nederland niet, of in mindere mate, behaald kan worden.

Er zijn veel algemene gunstige ontwikkelingen die een student doormaakt tijdens een studie of stage in het buitenland. Door het internationale karakter van de Hippische sector in Nederland kan een studie of stage hier extra aan bijdragen. Op deze manier komt de student in contact met de internationale paardensector en leert hier over⁸¹.

5.2 Hoe geeft de CAH Vilentum vorm aan buitenlandstages

Tijdens de zomervakantie van het tweede naar het derde studiejaar moeten alle studenten Hippische Bedrijfskunde een stage lopen in het buitenland. Aan deze stage zijn bepaalde doelen gesteld waar de studenten aan moeten werken tijdens de buitenlandstage. Deze is bedoelt om ervaringen op te doen in het buitenland omdat de Agrarische sector internationale betrekkingen heeft en het dus belangrijk is hier ervaring mee te hebben.

Daarnaast vindt de CAH Vilentum het belangrijk dat studenten de, culturele, verschillen tussen Nederland en een tweede land ondervindt. Dit gebeurt door het maken van een bedrijfskundige analyse van het bedrijf. Tijdens deze analyses worden alle aspecten van het bedrijf langs gegaan waardoor de student een diepte onderzoek doet. Het is de bedoeling dat de student de opgedane kennis van de opleiding tijdens de buitenlandstage laat zien en dat er aan drie competenties gewerkt wordt door de student. De competentie globaliseren en twee zelf gekozen competenties. De stage is ook bedoelt als oriëntatie zodat de student een beter idee krijgt van de eventuele baankeuze die hij of zij heeft na de studie.

⁸⁰ <file:///C:/Users/Correct/Downloads/lect%20Walenkamp%20Competenties%20compleet%2004-13.pdf> 20-04-2015

⁸¹ <http://www.cahvilentum.nl/nl-nl/paard.aspx#.VTS-SyHtmko> 20-04-2015

Om er zeker van te zijn dat de stage voldoende inhoud heeft zijn er ook eisen gesteld aan het bedrijf waar de student stage wil lopen. Dit bedrijf moet zorgen dat de student taken en opdrachten krijgt die met de opleiding te maken hebben, dat de student goed begeleid kan worden en dat het bedrijf zich in een land buiten Nederland bevindt.

De stageperiode bestaat minstens vijf weken, de student mag uiteraard beslissen langer te blijven.

6. Enquêtes- Studenten aan het woord

De resultaten van het praktijkonderzoek zijn gebaseerd op de ingevulde enquêtes van studenten HBO Hippische Bedrijfskunde aan de CAH Vilentum. In totaal zijn er 31 enquêtes ingevuld door de derde- en vierdejaars studenten, dit komt neer op 55,4%. Dit hoofdstuk zal gaan over de uitkomsten van de enquêtes. Hierin wordt beschreven wat de mening en ervaring is van studenten als het gaat om de buitenlandstage, globaliseren en het hebben van een netwerk.

De enquête⁸² is verdeeld in drie onderdelen. Het eerste onderdeel zijn de generale vragen over de buitenlandstage. Het tweede onderdeel zijn de vragen over de competentie globaliseren tijdens de buitenlandstage. Het derde onderdeel zijn vragen over een netwerk in het algemeen en met betrekking tot de buitenlandstage. De generale vragen bestonden allen uit keuzevragen. De vragen over globaliseren en over een netwerk bestonden uit zowel keuzevragen als open vragen.

Bij het analyseren van de enquête sprongen er twee vragen uit waar voor 100% hetzelfde op is gereageerd. Het gaat hierbij om de vragen: Bij wat voor soort bedrijf heeft u stage gelopen? Hieruit blijkt dat 100% van de studenten bij een bedrijf in de Hippische sector zijn buitenlandstage heeft gedaan. Hierbij moet vermeld worden dat de studenten Hippische Bedrijfskunde aan de CAH Vilentum vrij zijn om een bedrijf te kiezen die zowel binnen als buiten de Hippische sector opereert.

De tweede vraag die voor 100% hetzelfde is beantwoord is de vraag: Is een netwerk van belang volgens u? Hier hebben alle studenten positief op geantwoord.

Generale vragen

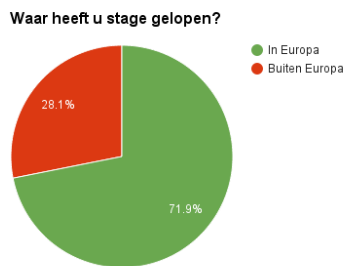
Figuur 1: Bent u op buitenlandstage geweest?

Uit figuur 1 blijkt dat 88,9% van de respondenten van de derde- en vierdejaars studenten op buitenlandstage zijn geweest. De buitenlandstage is verplicht maar bepaalde studenten krijgen vrijstelling door eerdere ervaringen op bijvoorbeeld MBO opleidingen en sommige derde-jaars studenten stellen de stage een jaar uit. In figuur 2 ziet men dat het overgrote deel van de studenten binnen Europa is gebleven tijdens de stage. Een stage buiten Europa kan zorgen voor grotere cultuurverschillen en het is nog minder makkelijk om naar huis te gaan.

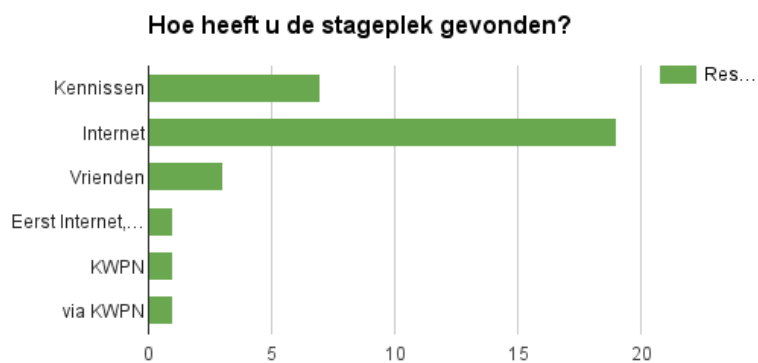
⁸² De enquête kan gevonden worden in bijlage 3.

Figuur 2: Waar heeft u stage gelopen?

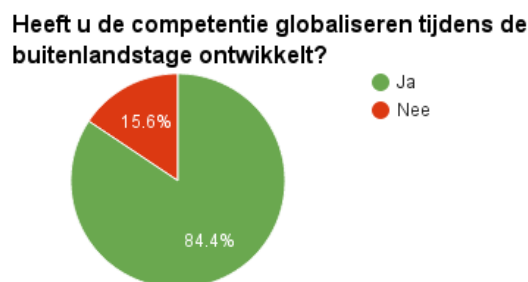
Uit figuur 3 blijkt dat de meeste studenten de buitenlandstage hebben gevonden via het internet. Andere studenten hebben gebruik gemaakt van kennissen, vrienden of een (fokkerij) organisatie waar zij bij zijn aangesloten. Hieruit kan opgemaakt worden dat een deel van de studenten al gebruikt heeft gemaakt van het eigen netwerk, nog voor de buitenlandstage is begonnen.

Figuur 3: Hoe heeft u de stageplek gevonden?

Globaliseren

Figuur 4: Heeft u de competentie globaliseren tijdens de buitenlandstage ontwikkelt?

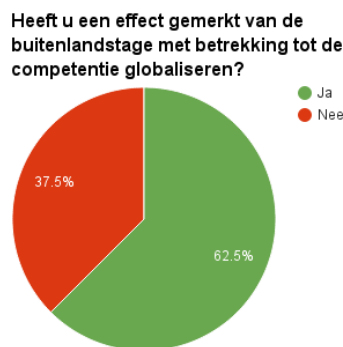

Uit figuur 4 blijkt dat 84,4% van de studenten van mening is dat de competentie globaliseren is ontwikkeld tijdens de buitenlandstage. Deze studenten hadden dit op de een aantal manieren bevonden. Veel studenten waren van mening dat ze de competentie globaliseren hadden ontwikkeld door de andere manier van werken die bij het stage bedrijf werd toegepast. Daarnaast werd er tijdens de buitenlandstage een andere manier van contacten leggen geleerd die bijdroeg aan de

ontwikkeling van de competentie. Daarnaast werden netwerken, het leren kennen van een nieuwe of andere cultuur en het leren van de Engelse taal ook vaak aangedragen als ontwikkeling. Als laatste werd ook een aantal keer aangegeven dat de studenten door de buitenlandstage een bredere blik hebben ontwikkeld.

Het aantal studenten, 15,6% , die van mening waren dat de buitenlandstage niet had bijgedragen aan de competentie globaliseren dachten dat dit verbeterd kon worden door een aantal punten. Het grootste gedeelte ging over de organisatie of eisen aan de stage die te minimaal waren. Hierdoor kregen de studenten te weinig nieuwe ervaringen. Deze punten waren voornamelijk gelinkt aan de afstand van de buitenlandstage, die verder moest zijn. De eigenaren van de buitenlandstage zouden buitenlands moeten zijn en er zou een ander soort management op het bedrijf moet zijn. De opdrachten die bij een buitenlandstage gemaakt moeten zijn moeten volgens de studenten meer gericht zijn op culturen en verschillen of betrekking hebben op globalisatie en de studenten vinden dat er meer contacten gelegd zouden moeten worden tijdens de buitenlandstage.

Figuur 5: Heeft u een effect gemerkt van de buitenlandstage met betrekking tot de competentie globaliseren?

De studenten die positief antwoorden op de vraag uit figuur 5, 62,5%, gaven hiervoor verschillende antwoorden. Er kwam duidelijk naar voren dat meerdere studenten aangaven vooral aan de eigen ontwikkeling hadden gewerkt tijdens de buitenlandstage en ook aan het netwerk. Daarnaast werd aangegeven dat er door de buitenlandstage makkelijker contacten gelegd kunnen worden en dat de studenten hierdoor makkelijker op hun gemak zijn tijdens internationale situaties. Ook werd aangegeven dat de studenten een beter beeld van de internationale paardensector hebben gekregen door de buitenlandstage.

Netwerken

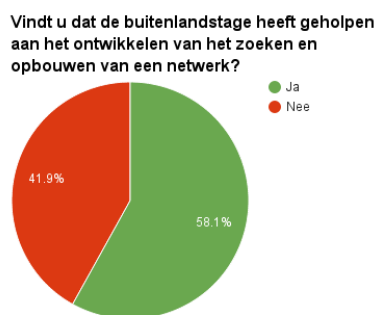
Eerder in dit hoofdstuk werd al aangegeven dat 100% van de studenten aangaf dat een netwerk van belang is. De studenten gaven verschillende antwoorden op de vraag wat het voordeel van een netwerk is volgens hen. Opvallend was dat meer werk- en stage opties een duidelijk voordeel was wat studenten zag in het hebben van een netwerk. Daarbij ging het om contacten ontmoeten waar de studenten nu wat aan hebben maar ook in de toekomst. Daarnaast is een netwerk voordelig volgens de studenten door de ervaring en kennisuitwisseling die het behelst en het feit dat de studenten hierdoor ook op de hoogte zijn van de ontwikkelingen in de Hippische sector.

Figuur 6: Heeft u het idee dat er mensen tijdens de buitenlandstage zijn ontmoet die van belang kunnen zijn voor uw netwerk?

Uit figuur 6 blijkt dat 67,7% van de geënquêteerde studenten vindt dat hij of zij contacten heeft ontmoet die van belang zijn voor de verdere loopbaan. Deze contacten werden op verschillende manieren ontmoet. Het grootste gedeelte van de studenten gaf aan dat deze contacten de andere medewerkers op het bedrijf waren. De andere manieren van contacten ontmoeten waren volgens de studenten via het stage bedrijf; klanten die het bedrijf bezoeken, op concoursen, op de luchthaven, via de sollicitatieprocedure of door het vertonen van een actieve houding tijdens de stage.

Figuur 7: Vindt u dat de buitenlandstage heeft geholpen aan het ontwikkelen van het zoeken en opbouwen van een netwerk?

Uit figuur 7 blijkt dat 58,1% van de studenten vonden dat de buitenlandstage heeft geholpen bij het zoeken en opbouwen van een netwerk, zij gaven hiervoor de volgende redenen. Ten eerste hadden meerdere studenten contacten gemaakt die anders niet waren ontmoet en die van pas kunnen komen in de sector tijdens de buitenlandstage. Ten tweede werd het oefenen met netwerken en het zelfstandiger worden tijdens de buitenlandstage aangegeven als behulpzaam bij het zoeken en opbouwen van een netwerk. Een aantal bedrijven hadden aangegeven dat ze tevreden waren over het functioneren van de studenten en wilden dat de student terugkwam. Dit heeft volgens de studenten ook geholpen bij het zoeken en opbouwen van een netwerk tijdens de buitenlandstage.

Figuur 8: Zou u meer kunnen leren van de buitenlandstage met betrekking tot het zoeken en opbouwen van een netwerk?

Uit figuur 8 blijkt dat 51,7% van de studenten vindt dat er niet meer geleerd kan worden van de buitenlandstage met betrekking tot het zoeken en opbouwen van een netwerk. 48,3% van de studenten die aangaven wel van mening te zijn meer te kunnen leren tijdens de buitenlandstage over het zoeken en opbouwen van een netwerk kwamen met een aantal oplossingen om dit te verbeteren. Deze punten hebben vooral betrekking op de eisen die aan de stage worden gesteld vanuit de opleiding en de houding van de student. Volgens de studenten kan de opleiding hier aan verbeteren door hogere eisen te stellen aan de buitenlandstage, de buitenlandstage serieuzer te nemen en door het bedrijf vooraf goed te keuren op de mogelijkheid om een netwerk te zoeken en op te bouwen. Daarnaast gaven de studenten aan zelf een andere stageplek hadden moeten zoeken om meer te leren tijdens de buitenlandstage met betrekking tot het zoeken en opbouwen van een netwerk en meer contact te leggen met mensen van buiten de stage bedrijf.

7. Discussie

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het literatuuronderzoek en het eigen onderzoek tegen elkaar worden afgewogen. Uit het literatuuronderzoek is gebleken dat er nog verwarring is over verschillende zaken zoals generieke definities van begrippen als “competenties”, “globaliseren” en “netwerken”. Diezelfde verwarring is terug te zien in de enquête. Als voorbeeld: waar 100% van de geënquêteerden aangeeft dat netwerken belangrijk is maar dit moeilijk vind terug te vinden in de buitenlandstage.

7.1 Literatuuronderzoek en enquête

De enquête die gedaan is onder derde- en vierdejaars studenten Hippijsche Bedrijfskunde heeft over het algemeen positieve uitkomsten. 84% van de studenten heeft globaliseren tijdens de buitenlandstage ontwikkelt, de 16% die vindt dat dit niet is gebeurd denkt dat hier verbetering in kan komen door een verandering aan eisen van de stage. 62% van de studenten heeft een effect van de buitenlandstage gemerkt op de eigen ontwikkeling en op het zoeken en opbouwen van een netwerk, ze kunnen makkelijker contact maken met nieuwe personen.

Elke ondervraagde zegt dat netwerken belangrijk is. Dit wordt gevonden om verschillende redenen zoals betere baan- of stage mogelijkheden of het kunnen uitwisselen van kennis en informatie. Volgens 67% zijn er internationale contacten voor het eigen netwerk ontmoet tijdens de buitenlandstage. Van de ondervraagden vindt 58% dat de buitenlandstage heeft geholpen met het ontwikkelen van het zoeken en opbouwen van een netwerk. 52% van de studenten denkt dat er op dit vlak ook niets meer te behalen is tijdens de buitenlandstage, de overige 48% denkt dit wel. Volgens hen kan dit te behalen zijn door andere of hogere eisen te stellen aan de buitenlandstage en de opdrachten die hiervoor gedaan moeten worden. Ook wordt aangegeven dat de studenten zelf meer contact hadden moeten leggen of zelf een andere stageplek hadden moeten uitzoeken om de ontwikkeling van het zoeken en opbouwen van een netwerk mogelijk te maken.

Uit het literatuuronderzoek bleek dat de buitenlandstage eigenlijk altijd een positief effect heeft op verschillende vlakken voor de student, dit bleek ook uit de enquête. Uit de twee verschillende onderzoeken bleek dat er door een buitenlandstage makkelijker in contact gekomen kan worden met verschillende mensen. Er wordt hierdoor al gewerkt aan het zoeken en opbouwen van een netwerk. Verder bleek dat er door de buitenlandstage makkelijker een baan of stage te vinden is. Dit kan volgens de onderzoeken twee oorzaken hebben. De studenten gaven aan dat er door het uitgebreide netwerk meer opties voor banen werden gecreëerd. Een andere oorzaak is dat werkgevers een buitenlandervaring als zeer positief ondervinden. Als laatste bleek er uit beide onderzoeken dat er een persoonlijke ontwikkeling plaatsvindt tijdens de buitenlandstage. Wat minder vaak werd genoemd in de enquête was het leren omgaan met cultuurverschillen tijdens de buitenlandstage. Dit werd in overige onderzoeken wel vaak genoemd als punt van verbetering. Het is mogelijk dat dit komt door de Hippijsche sector of andere oorzaken heeft.

7.2 Ondefinieerbare begrippen

Het eerste punt wat opvalt aan het onderzoek is dat er belangrijke begrippen zijn die geen generieke definitie hebben. Dit betekent dat er in een conversatie of in een tekst een begrip genoemd kan worden en hier onduidelijkheid over kan ontstaan. Wanneer men het heeft over “competenties”, een belangrijk begrip in het onderwijs, kan dit voor elke HBO opleiding dus een andere betekenis hebben. Tegenwoordig wordt het steeds belangrijker in het onderwijs om er voor te zorgen dat HBO opleidingen in zowel binnen- als buitenland hetzelfde niveau handhaven. Dit wordt een moeilijke kwestie als opleidingen niet hetzelfde verstaan onder het begrip “competenties” in competentiegericht onderwijs. Dit brengt ons naar het volgende punt.

7.3 HBO opleidingen

Binnen het HBO onderwijs is er één handvat waar de opleidingen zich aan kunnen vasthouden. Dit zijn de Dublin descriptoren⁸³. Deze beschrijven een algemeen overzicht waar studenten aan moeten kunnen voldoen als zij zijn afgestudeerd aan een bachelor, master of doctorstudie. Dit betekent dat hogescholen dit overzicht vrij kunnen indelen in de opleiding en in de competenties. Hierdoor heeft elke HBO opleiding een ander aantal en soort competenties. Een groot goed, want geen opleiding is hetzelfde en een HBO Paardenhouderij heeft andere competenties nodig dan een HBO PABO. Een heikel punt is alleen dat er door elke HBO een eigen invulling wordt gegeven over de vorm van de competenties binnen de opleiding.

Doordat er geen richtlijnen zijn over het vormgeven of implementeren van competentiegericht onderwijs verschilt dit per opleiding. Dit betekent dat er verschil in de zwaarte van het competentiegericht onderwijs is tussen de opleidingen in Nederland. De Dublin descriptoren zijn er om HBO opleidingen in binnen- en buitenland gelijk te trekken. Hierdoor is het makkelijker voor studenten om te studeren in het buitenland en te zorgen dat de opleidingen HBO in Nederland hetzelfde niveau handhaven. Door het compleet vrijlaten van de inrichting van competentiegericht onderwijs is dit lastig te controleren.

⁸³ Accreditatieorganisatie, Nederlands-Vlaamse (2008), Nederlands Kwalificatieraamwerk Hoger Onderwijs, Dublin, zelfcertificeringsdocument 02-05-2014

8. Conclusie

In deze conclusie wordt het antwoord gegeven op de hoofdvraag die aan het begin van dit onderzoek is gesteld. Tevens zal er een suggestie voor verder onderzoek worden gedaan en zal er gekeken worden of de hypothese die vooraf gesteld is wel of niet uit is gekomen.

8.1 Hoofdvraag

Op de hoofdvraag: “Wat is het effect van een buitenlandstage op een HBO student, aan de opleiding Paardenhouderij, met betrekking tot het zoeken en opbouwen van een netwerk inzake de competentie globaliseren?” zijn meerdere antwoorden gekomen.

De studenten werd eerst gevraagd op wat voor manier de competentie globaliseren volgens hen werd ontwikkelt. De definitie die daarbij werd gegeven is de volgende:

“Ziet de wereld als werkterrein en functioneert in een internationale omgeving. Zoeken, opbouwen en onderhouden van contacten en samenwerking met collega’s, klanten en overige potentiële relaties die van belang zijn voor de doelen van de organisatie en/of het onderdeel.” Zoals te lezen is, wordt het onderdeel zoeken en opbouwen en onderhouden van contacten hier ook al in genoemd. Dit kan als groot onderdeel van het begrip netwerken worden gezien als onderdeel van de competentie globaliseren. 84,4% van de geënquêteerde studenten vonden dat de competentie globaliseren ontwikkeld was tijdens de buitenlandstage.

De antwoorden op de vraag wat de effecten zijn, waren zeer uiteenlopend. Er wordt hier genoemd dat de studenten makkelijker hebben leren communiceren en beter durven te communiceren met mensen uit andere landen. Er is meer zelfvertrouwen in een internationale omgeving en er is een beter beeld ontwikkelt van de paardensector. De studenten hebben door de buitenlandstage een beter beeld wat de competentie globaliseren inhoudt en willen hier meer aandacht aan besteden. Er wordt genoemd dat het belangrijk is voor de eigen ontwikkeling en er internationaler wordt gedacht. Ook de efficiëntie en gezien hebben hoe het niét moet is een effect van de buitenlandstage. Ook werd er gesproken over een beter overzicht van het internationale werkterrein en het uitbreiden van het netwerk tijdens de buitenlandstage.

Een andere vraag was of een netwerk van belang was volgens de studenten. Hier is voor 100% ja op geantwoord. Elke student zag in dat netwerk van belang was. De definitie van netwerken die hierbij gegeven is de volgende: “Contacten leggen waar je je voordeel mee kunt doen voor je verdere loopbaan. Netwerken is een doelgerichte activiteit, er wordt een lange termijn relatie aangegaan met zakelijke of persoonlijke contacten. Deze contacten informeren elkaar over wat ze nodig hebben en vinden op deze manier nieuwe contacten.”

Op de vraag op welke manier de buitenlandstage heeft geholpen bij het zoeken en opbouwen van een netwerk kwamen wederom uiteenlopende antwoorden. Er werd vaak genoemd dat er door de buitenlandstage mensen waren ontmoet die de student anders nooit had ontmoet en dat de studenten door de buitenlandstage hadden leren netwerken. In die situatie, alleen en niet in het thuisland, werden de studenten “gedwongen” nieuwe mensen te benaderen. De studenten werden geïntroduceerd in speciale takken van de paardensport en hebben via de buitenlandstage een nieuwe stage of zelfs een baan aangeboden gekregen.

Op de hoofdvraag “Wat is het effect van een buitenlandstage op een HBO student, aan de opleiding Paardenhouderij, met betrekking tot het zoeken en opbouwen van een netwerk inzake de competentie globaliseren?” is dus niet een eenduidig antwoord te geven maar zijn er vele antwoorden te geven. De studenten hebben aangegeven op vele verschillende facetten effect te hebben gemerkt van de buitenlandstage op het zoeken en opbouwen van een netwerk inzake de

competentie globaliseren. Volgens de 41,9% van de studenten die van mening is dat de buitenlandstage niet heeft geholpen bij het ontwikkelen van het zoeken en opbouwen van een netwerk zijn er nog verbeteringen door te voeren. Door specifiekere eisen te stellen aan de het stage bedrijf, de stage bidders en de opdrachten die de studenten moeten voltooien tijdens de stage, kan hier uiteindelijk misschien wel voor de volle 100% ja op geantwoord worden.

8.2 Suggesties voor verder onderzoek

Tijdens het volbrengen van dit onderzoek kwamen er vele zaken voorbij die zeer interessant en van belang kunnen zijn en waar verder naar gekeken behoeft te worden. Uit het literatuuronderzoek bleek dat er weinig te vinden is over wanneer het competentiegericht onderwijs in het HBO is ingevoerd of welke vorm dit mag hebben binnen verschillende opleidingen.

Uit de enquête blijkt dat de studenten niet allemaal van mening zijn dat er tijdens de buitenlandstage gewerkt kan worden aan het zoeken en opbouwen van een netwerk inzake de competentie globaliseren. Het kan zeer interessant zijn voor alle HBO Paardenhouderij opleidingen om inzicht te krijgen hoe dit wel te faciliteren

8.3 Hypothese

De hypothese die vooraf gemaakt is voor dit onderzoek was naar aanleiding van een onderzoek van de Haagse Hogeschool naar de ontwikkelingen van competenties tijdens de buitenlandstage⁸⁴. De voorspelling was dat de buitenlandstage geen direct effect zou hebben op het zoeken en opbouwen van een netwerk. Door het ontwikkelen van persoonlijke en interculturele competenties tijdens de buitenlandstage zou er een “skillset” worden ontwikkeld die wel goed in te zetten zou zijn voor het zoeken en opbouwen van een netwerk. Hierbij werd gedacht aan: het verbeteren van de zelfredzaamheid en het vergroten van zelfvertrouwen.

Uit het onderzoek is gebleken dat deze interculturele en persoonlijke competenties ook zijn ontwikkelt tijdens de stage maar dat er wel degelijk door de studenten wordt ervaren dat de buitenlandstage effect heeft op het zoeken en opbouwen van een netwerk inzake de competentie globaliseren. Hiermee klopt de hypothese dus deels. De interculturele en persoonlijke competenties zijn ontwikkeld maar tevens is er tijden de buitenlandstage gewerkt aan het zoeken en opbouwen van een netwerk volgens een groot deel van de studenten.

⁸⁴ Hoven, R.F.M. van den , Walenkamp, J.H.C., Studie of stage in het buitenland en het verwerven van internationale competenties, April 2013, De Haagse Hogeschool

9. Aanbevelingen

Uit de enquête is gebleken dat iedere student netwerken belangrijk vind. Dit is een belangrijke uitkomst van de enquête omdat dit ook betekent dat de student hier aan wil werken en soms al gedaan heeft tijdens de buitenlandstage. Dit maakt het van belang dat er vanuit de opleidingen HBO Paardenhouderij een omgeving creëert zodat de student dit kan ontwikkelen tijdens de buitenlandstage.

Om dit te doen kunnen er vanuit de opleidingen HBO Paardenhouderij een aantal zaken rondom de buitenlandstage herzien worden. Door een bijeenkomst met de studenten die voor de buitenlandstage plaatsvindt kan er dieper op de eisen en verwachtingen van de buitenlandstage worden ingegaan door de opleiding en de studenten. Hier kan duidelijk worden gemaakt wat er verstaan wordt onder globaliseren en netwerken. Twee begrippen die, zo bleek tijdens het literatuuronderzoek, vele definities hebben.

Tijdens het kiezen van een stage bedrijf is het verstandiger hier ook eisen aan te stellen, met het oog op het ontwikkelen van de competentie globaliseren en het zoeken en opbouwen van een netwerk. Hierbij kan gedacht worden aan de grootte van de het bedrijf, hoe het bedrijf bekend staat en de taken die het bedrijf de student gaat geven. Deze onderdelen hebben allemaal te maken met hoeveel en wat voor nieuwe mensen de student zal kunnen ontmoeten tijdens de stage die interessant zijn voor de ontwikkeling van de student en toegevoegd kunnen worden aan zijn of haar netwerk.

Ten derde kan de opleiding bepaalde opdrachten aan de studenten HBO Paardenhouderij meegeven die aanzet tot het zoeken en opbouwen van het netwerk. Hierbij kan gedacht worden aan het bijhouden van een netwerkschema. In dit netwerkschema wordt aangegeven wie er ontmoet is, wat de student deze persoon te bieden heeft en wat diegene interessant maakt. Hierbij wordt niet alleen gedoeld op een baan of stage perspectieven maar ook bijvoorbeeld als gesprekspartner om ontwikkelingen en trends in de sector mee te bespreken.

De studenten hebben in de enquête aangegeven netwerken belangrijk te vinden. Een omgeving en mogelijkheden creëren waarin de student zich kan ontwikkelen met betrekking tot de competentie globaliseren en het zoeken en opbouwen van een netwerk is van groot belang. Om dit mogelijk te maken is het van belang het beleid en de invulling van de buitenlandstage te herzien en, waar nodig, te veranderen.

Bronnenlijst

Wetenschappelijke bronnen

Accreditatieorganisatie, Nederlands-Vlaamse (2008), Nederlands Kwalificatieraamwerk Hoger Onderwijs, Dublin, zelfcertificeringsdocument

De Bie, D., (Juli, 2002, "Competenties, wat zijn het en wat doen we ermee?", Geraadpleegd op 28-03-2015

Dekkers, M.A.F., Bloemen, P.P.M., Aan de slag met competenties : een kennisbasis over competentiegericht leren voor de onderwijsprofessional, van Oeffelt, Nuenen : Onderwijsadviesbureau drs. M.A.F. Dekkers, 2e volledig herziene copie 2009, Geraadpleegd op 04-03-2015

Everwijn, S.E.M. (1999) "Het hoe, wat en waarom van competentiegericht onderwijs in: Schlusmans, K., Slotman, R., Nagtegaal, C., Kinkhorst, G (eds) competentiegericht leeromgevingen", Utrecht: Uitgeverij Lemma, Geraadpleegd op 28-03-2015

Flierman, T., (December 2009), "Over het ontstaan van competentiegericht onderwijs in Nederland", Geraadpleegd op 28-03-2015

Hoof, J.J. van., & Dronkers, J. (1980). "Onderwijs en arbeidsmarkt: een verkenning van de relaties tussen onderwijs, arbeidsmarkt en arbeidssysteem.", Deventer: Van Loghum Slaterus. Geraadpleegd op 28-03-2015

Hoven, van den, R.F.M., Walenkamp, J.H.C., (april 2013) "Studie of stage in het buitenland en het verwerven van internationale competenties", Geraadpleegd op 20-04-2015

<file:///C:/Users/Correct/Downloads/lect%20Walenkamp%20Competenties%20compleet%2004-13.pdf>

Roe, R.A. (2002). Competenties - Een sleutel tot integratie in theorie en praktijk van de A&O psychologie. Gedrag & organisatie, 15 (4), 203-224, Geraadpleegd op 26-02-2015

<http://www.competentindesocialprofit.be/?cid=1&pagina=107-conceptueel-model-van-roe26-03-2015>

Verreck, W.A., Schlusmans, K. (1999), Over competenties en het beroeps- en opleidingsprofiel van een opleiding, Utrecht, Lemma. Geraadpleegd op 28-03-2015

Wouters, P., (Juni 2005), "Een belangrijk groeiproces" Geraadpleegd op 17-04-2015,

<http://link.springer.com.proxy.uba.uva.nl:2048/article/10.1007/BF03070562>

Boeken

van Arem, E., van der Houwen, G., van Oosten, M., Schippers, R., (Oktober 2012), "Je bent wie je kent", Geraadpleegd op 12-04-2015

Fisher, D., (Juni 2012), "De kleine netwerken voor dummies", Geraadpleegd op 13-04-2015

Freijssen, M., Reinders, A., (September 2007), "De N-factor", Geraadpleegd op 14-04-2015

Zolingen, S.J. van, (1995), Een studie naar sleutelkwalificaties voor het middelbaar beroepsonderwijs, Nijmegen, Katholieke universiteit Nijmegen Geraadpleegd op 28-03-2015

Internetsites

AD, (Juni 2013), "Nieuwe mijlpaal export Nederlandse paarden", Geraadpleegd op 28-03-2015

<http://www.ad.nl/ad/nl/5597/Economie/article/detail/3456931/2013/06/11/Nieuwe-mijlpaal-export-Nederlandse-paarden.dhtml>

CAH Vilentum bezoekerssite, Geraadpleegd op 20-04-2015 <http://www.cahvilentum.nl/nl-nl/paard.aspx#.VTS-SyHtmko>

Cah Vilentum, (Juli 2014), "Toetsing en beoordelingsnormen PvB's", Geraadpleegd op 07-04-2015

<http://oer.cah.nl/docs/5.3.pdf>

De Hippische Ondernemer, Vakblad voor de paardenbranche, Geraadpleegd op 17-04-2015

<http://www.dehippischeondernemer.nl/>

Globalizen, "Interculturele competentie", Geraadpleegd op 27-03-2015

http://globalizen.nl/interculturele_competentie.html

Hermus, J., SoChicken, "6 redenen waarom je moet netwerken", Geraadpleegd op 28-03-2015,

http://sochicken.nl/6_redenen_waarom_je_moet_netwerken

Hoogers, R., InfoNu, (Oktober 2011), "Psychologie, Leertheorieën behaviourisme modeling en cognitief leren", Geraadpleegd op 29-03-2015,

<http://mens-en-samenleving.infoanu.nl/psychologie/85751-leertheorieen-behaviourisme-modeling-en-cognitief-leren.html>

InfoNu, (November 2012), "Aardrijkskunde, aspecten van de globalisering", Geraadpleegd op 06-04-2015

<http://wetenschap.infoanu.nl/diversen/106570-aardrijkskunde-aspecten-van-globalisering.html>

Keuzesprong (2014), "HBO of WO, wat is het verschil?", Geraadpleegd op 07-04-2015

<http://keuzesprong.nl/hbo/hbo-of-wo-wat-is-het-verschil/>

Kilroy, (Mei 2013), "5 goede redenen om stage te lopen in het buitenland", Geraadpleegd op 20-04-2015

<http://education.kilroyworld.nl/nieuws/2013/05/5-goede-redenen-stage-te-lopen-in-het-buitenland>

KWPN, (Juni 2013), "Nederland versterkt positie op exportmarkt paarden", Geraadpleegd op 28-03-2015

<http://www.kwpm.nl/2013/06/nederland-versterkt-positie-op-exportmarkt-paarden/>

Markensteijn, P., "Globalisering en Amerikanisering", Geraadpleegd op 06-04-2015

<http://www.markensteijn.com/globalisering.htm>

Natuurlijk leren, "Sociaal constructivisme", Geraadpleegd op 29-03-2015

http://www.natuurlijkleren.net/?page_id=249

Neta, N., "Profiteer maximaal van netwerken", Geraadpleegd op 14-04-2015

<http://www.opencircles.nl/blog/profiteer-maximaal-netwerken/>

Ondernemen in ontwikkelingslanden (November 2011), "Netwerken en ondernemen in het buitenland", Geraadpleegd op 17-04-2015

<http://www.ondernemeninontwikkelingslanden.nl/facet-forum/netwerken-en-ondernemen-buitenland>

Pol-Veenstra, T., RTMgroep, (Maart 2015), "Hippische sector inspireert tijdens netwerkbijeenkomst", Geraadpleegd op 17-04-2015

<http://www.rtmgroep.nl/uncategorized/hippische-sector-inspireert-tijdens-netwerkbijeenkomst/>

Rijksdienst voor ondernemen Nederland, “Buitenlandnetwerken”, Geraadpleegd op 16-04-2015,
<http://www.rvo.nl/onderwerpen/hoi/netwerkpartners-zoeken/internationale-zakenpartners/buitenlandnetwerk>

Rijksoverheid, (September 2012), “Nederlandse paarden zijn geliefd in het buitenland”, Geraadpleegd op 26-04-2015
<http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2012/09/07/nederlandse-paarden-geliefd-in-het-buitenland.html>

Stomps-Wenneke, M., (Februrari 2014), “Onderwijs en baankansen in de paardensector”, Geraadpleegd op 17-04-2015,
<http://www.horses.nl/artikelen/onderwijs-en-baankansen-de-paardensector/>

Wil weg, (November 2013), “Waarom studeren in het buitenland”, Geraadpleegd op 19-04-2015,
<https://www.wilweg.nl/over-wilweg/waarom-studeren-in-het-buitenland>

Youtube, BDNetwork, Monkel, A., (Maart 2013), “De definitie van netwerken”, Geraadpleegd op 27-04-2015
<https://www.youtube.com/watch?v=ssuUs-9kqok>

Artikelen

Administratie Planning en Statistiek Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Pauwels, G., (Maart 2006), “Culturele globalisering”, Geraadpleegd op 06-04-2015 file:///C:/Users/Correct/Downloads/APS_nota_8.pdf

Berkel, A. Van, (2012), kritische reflectie op competentietoetsen in het HBO, Onderwijsinnovatie, Geraadpleegd op 29-03-2015

HBO raad, (Augustus 2009), “Kwaliteit als opdracht”, Geraadpleegd op 07-04-2015
file:///C:/Users/Correct/Downloads/3913_HBO_KWALI_BOEK_ERRA_LR.pdf

HBO-raad, (Oktober 2010), “Procedure op- en vaststelling landelijke opleidingsprofielen bachelor-opleidingen hogescholen”, Geraadpleegd op 07-04-2014
<file:///C:/Users/Correct/Downloads/Procedure%20landelijke%20opleidingsprofielen%2015-10-2010.pdf>

High Level Group on the Modernisation of Higher Education, (Juni 2013), “Report to the European Commission on Improving the quality of teaching and learning in Europe’s higher education institutions”, Geraadpleegd op 17-04-2015
http://ec.europa.eu/education/library/reports/modernisation_en.pdf 18-04-2014

Jager, H., (2002), “Globalisering en armoede”, Geraadpleegd op 06-04-2015
<http://dare.uva.nl/document/2/21099>

Kok, M., Samenhang dublin descriptoren en HBO standaard (2006), Amsterdam, HVA, Geraadpleegd op 29-03-2015

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, (December 2008), “Nederlands Kwalificatieraamwerk Hoger Onderwijs compatibel met het overkoepelende Europese Kwalificatieraamwerk voor de Europese Hogeronderwijsruimte”, Geraadpleegd op 07-04-2015
http://www.nvao.net/page/downloads/Nederlands_Kwalificatieraamwerk_Hoger_Onderwijs.pdf

Onderwijsraad, (November 2002), “Compleetenties: van complicaties tot compromis”, Geraadpleegd op 27-04-2015
http://www.onderwijsraad.nl/upload/publicaties/414/documenten/studie_competenties.pdf

Trouw, (Juli 2006), “Bedenker van de term globalisering overleden”, Geraadpleegd op 01-04-2015
<http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/Nieuws/article/detail/1695306/2006/07/07/Bedenker-van-de-term-globalisering-overleden.dhtml>

Bijlage 1: Nederlandse vertaling van de Dublin Descriptoren voor de eerste en tweede cyclus, Bachelor en Master⁸⁵

	Kwalificaties Bachelor	Kwalificaties Master
Kennis en inzicht	Heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.	Heeft aantoonbare kennis en inzicht, gebaseerd op de kennis en het inzicht op het niveau van Bachelor en die deze overtreffen en/of verdiepen, alsmede een basis of een kans bieden om een originele bijdrage te leveren aan het ontwikkelen en/of toepassen van ideeën, vaak in onderzoeksverband.
Toepassen kennis en inzicht	Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.	Is in staat om kennis en inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied; is in staat om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan.
Oordeelsvorming	Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.	Is in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met sociaal-maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.
Communicatie	Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.	Is in staat om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten of niet-specialisten.
Leervaardigheden	Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.	Bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter.

⁸⁵ Nederlands Kwalificatieraamwerk Hoger Onderwijs 07-04-2015

Bijlage 2: Competentiematrix

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Competenties →	Leiding geven	Samen werken	Presenteren	Onderzoeken	Innoveren	Organiseren	Zelfsturen	Ondernemen	Duurzaam handelen	Globaliseren
Groei indicatoren ↓										
1 Rollen		x								
2 Verantwoordelijkheid	x					x	x		x	
3 Zelfstandigheid	x	x		x			x	x		
4 Publiek	x		x							x
5 Tijdshorizon		x			x	x		x	x	
6 Werk						x				
7 Procedures				x						
8 Kennis en inzicht			x	x	x					
9 Onzekerheid							x	x		x
10 Veranderen	x				x		x			x
11 Bereik			x			x		x	x	
	Niveau 1 (jaar 1)			Niveau 2 (Hoofd fase)			Niveau 3 (BSc)			
1 Rollen	vakman			specialist			onderzoeker adviseur			
	bedrijfsleider			operationeel manager			strategisch manager			
	ondernemer MKB			ondernemer			innovatief ondernemer			
2 Verantwoordelijkheid	gedelegeerd verantwoordelijk			medeverantwoordelijk			eindverantwoordelijk			
3 Zelfstandigheid	externe sturing			eigen risico en initiatief			eigen risico, eigen initiatief			
4 Publiek	bekende collega's en contacten binnen eigen werkveld			nieuwe doelgroep binnen eigen sector			onbekende of deskundige doelgroepen in binnenland of buitenland			
5 Tijdshorizon	1 jaar			1-5 jaar			5-10 jaar			
6 Werk	enkelvoudige taak			verschillende taken			samengestelde taken			
7 Procedures	aanpassen en verbeteren			ontwikkelen			voortdurend innoveren			
8 Kennis en inzicht	feiten, methoden en principes			achtergronden, verklaringen,			integraties en discussies			
9 Onzekerheid	situaties met onbekende factoren			situaties met onvoorspelbare			voortdurend veranderende omstandigheden			
10 Verandering	aandragen, initiëren, richting geven			sturing geven, vorm geven			pro-actief handelen, voorop lopen, ontwerpen			
11 Bereik	transfer binnen sector			transfer binnen verwante sectoren			transfer over sectoren heen			

Bijlage 3: Enquête HBO Paardenhouderij

Enquête HBO Paardenhouderij Buitenlandstages

Effect van buitenlandstage op het zoeken en opbouwen van het netwerk

Generale vragen

1. Ben je op buitenlandstage gegaan? (als je hier nee antwoord, vul dan alleen vraag 7 en 8 in)

- ☐ Ja
- ☐ Nee

2. Waar heb je stage gelopen?

- ☐ Europa
- ☐ Buiten Europa

3. Hoe heb je de stageplek gevonden?

- ☐ Vrienden
 - ☐ Kennissen
 - ☐ Internet
 - ☐ Via de CAH Vilentum
 - ☐ Via een stagebureau
 - ☐ Anders, namelijk:
-
-

4. Bij wat voor soort bedrijf heb je stage gelopen?

- ☐ Bedrijf in paardensector
- ☐ Bedrijf buiten paardensector

Globaliseren

Definitie globaliseren

Ziet de wereld als werkterrein en functioneert in een internationale omgeving.

Zoeken, opbouwen en onderhouden van contacten en samenwerking met collega's, klanten en overige potentiële relaties die van belang zijn voor de doelen van de organisatie en/of het – onderdeel.

5. Een van de doelen van de buitenlandstage is om de competentie globaliseren te ontwikkelen. Is dit gebeurt volgens jou?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Zo ja, op wat voor manier heb je de competentie globaliseren ontwikkeld, in relatie tot de definitie?

Zo nee, hoe zou dit verbeterd kunnen worden, in relatie tot de definitie?

6. Heb je een effect gemerkt van de buitenlandstage met betrekking tot de competentie globaliseren?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Zo ja, wat voor effect?

Netwerk

Definitie Netwerk:

Contacten leggen waar je je voordeel mee kunt doen voor je verdere loopbaan.

Netwerken is een doelgerichte activiteit, er wordt een lange termijn relatie aangegaan met zakelijke of persoonlijke contacten. Deze contacten informeren elkaar over wat ze nodig hebben en vinden op deze manier nieuwe contacten.

7. Is een netwerk van belang volgens jou?

- ☐ Ja
- ☐ Neutraal
- ☐ Nee

8. Wat zijn de voordelen van een netwerk volgens jou?

9. Heb je het idee dat je mensen hebt ontmoet tijdens de buitenlandstage waar je voor je verdere loopbaan nog wat aan hebt?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

10. Hoe heb je deze mensen ontmoet?

11. Vind je dat de buitenlandstage heeft geholpen aan het ontwikkelen van het zoeken en opbouwen van een netwerk?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Zo ja, op wat voor manier heeft de buitenlandstage geholpen aan het ontwikkelen van het zoeken en opbouwen van een netwerk?

12. Zou je meer kunnen leren van de buitenlandstage met betrekking tot het zoeken en opbouwen van een netwerk?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Zo ja, op wat voor manier?

Bijlage 4: Checklist Schriftelijk Rapporteren

Checklist schriftelijk rapporteren.

Naam: _____ Mila Teule _____
 Titel verslag: _____ Afstudeerwerkstuk _____
 Klas: _____ 4BP _____
 Datum: _____ Mei 2015 _____

! Checklist moet zelf door de student worden ingevuld (vooraan afvinken) en bij het verslag worden gevoegd.
 Géén formulier is géén beoordeling.

! Onderdelen met een * aangegeven zijn de zogenaamde killing points. Zijn er meer dan vijf killing points aangekruist, dan moet het verslag op alle onvoldoende onderdelen worden verbeterd en opnieuw met de oude versie worden ingeleverd. Let op: in het afstudeerwerkstuk zijn geen killing points toegestaan!

Student

Docent

O	V
---	---

Rapport

☒ *rapport is ingebonden

--	--

Voorblad

☒ aantrekkelijke layout (foto, illustratie)

☒ auteur(s) (alfabetisch)

Titelpagina

☒ titel is specifiek

☒ ondertitel is duidelijk

☒ auteur(s) (alfabetisch)

☒ plaats, datum

☒ opdrachtgever

Voorwoord

☒ bevat aanleiding tot het schrijven van het verslag

☒ bedankjes

Inhoudsopgave

☒ *alle onderdelen van het verslag (6-11, paragrafen, subparagrafen) zijn vermeld en genummerd

☒ *paginaverwijzing is correct

☒ inhoudsopgave is overzichtelijk

Samenvatting (indien van toepassing)

☒ *samenvatting is verkorte versie van gehele verslag/opdracht en bevat geen persoonlijke mening

☒ samenvatting is gestructureerd (inleiding, kern, slot, alinea-indeling, subkopjes, signaalwoorden)

☒ samenvatting is zakelijk geschreven

Inleiding

☒ *inleiding nodigt uit tot lezen (blikvanger)

☒ *probleemstelling/ onderzoeksvraag is duidelijk en specifiek

☒ *doelstelling is duidelijk en specifiek

☒ *methode informatievergaring/ aanpak onderzoek is vermeld

☒ *opbouw verslag (korte inhoud *per* hfdst.) wordt aangegeven

Kern: opbouw hoofdstukken, paragrafen

- ☒ *hoofdstukken, paragrafen en subparagrafen zijn genummerd en duidelijk verschillend in opmaak
- ☒ hoofdstukken en (sub)paragrafen hebben passende titel
- ☒ hoofdstuk beslaat minimaal 2 pagina's
- ☒ nieuw hoofdstuk begint op nieuwe pagina
- ☒ *hoofdstukken worden duidelijk ingeleid
- ☒ nieuwe alinea wordt duidelijk weergegeven met witregel
- ☒ zinnen lopen door (geen ENTER binnen alinea)
- ☒ *figuren en tabellen zijn (door)genummerd
- ☒ *figuren en tabellen hebben passende titel
- ☒ *in tekst wordt verwezen naar figuren/tabellen
- ☒ *pagina's zijn genummerd en hebben aantrekkelijke opmaak
- ☒ *hoofdstukken bevatten geen plagiaat (zie toelichting z.o.z.)

Nederlands taalgebruik

- ☒ *grammatica/spelling⁸⁶ volgens criterium
- ☒ geschikt vocabulaire is gebruikt (geen jargon)
- ☒ juiste interpunctie is toegepast
- ☒ *verslag bevat geen spreektaal, is zakelijk geschreven
- ☒ *hoofdstukken (de kern) bevatten WEINIG TOT GEEN persoonlijke voornaamwoorden (bijvoorbeeld: ik, wij)
- ☒ *zinnen zijn volledig, geen telegramstijl

Conclusies en aanbevelingen

- ☒ *conclusies en aanbevelingen zijn gebaseerd op argumentatie uit de hoofdstukken
- ☒ kort en bondig
- ☒ bevatten geen nieuwe informatie

Literatuurlijst

- ☒ *literatuurlijst is opgesteld volgens officiële richtlijnen
- ☒ *literatuurlijst is volledig (alle bronnen worden vermeld)

Bijlagen

- ☒ *bijlagen zijn genummerd
- ☒ *bijlagen hebben passende titel
- ☒ *in de kern wordt naar elke bijlage specifiek verwezen
- ☒ bijlage bevat geen eigen analyse (eigen woorden)

12. Bronnen

- ☒ *ALLE bronnen die in literatuurlijst zijn opgenomen, worden in de tekst vermeld d.m.v. noten, citaten en voetnoten
- ☒ *citaten zijn niet langer dan 3 zinnen
- ☒ bronnen ondersteunen argumenten/feiten (eigen tekst)
- ☒ bronnen worden op juiste plaats in de tekst weergegeven

Toelichting plagiaat

Bij het gebruik maken van bronnen zoals informatie uit boeken, internet, tijdschriften etc. moet voldaan worden aan een aantal regels. Indien deze regels niet in acht worden genomen spreekt men van plagiaat.⁸⁷

⁸⁶ Willekeurig gekozen pagina bevat niet meer dan 3 grammaticale, spel- en typefouten

⁸⁷ Zie examenreglement C.3 voor gevolgen van plagiaat

Let hierbij op de volgende punten:

neem alleen informatie over die FUNCTIONEEL is voor je verslag
informatie die algemeen bekend is (feiten, algemene zaken),
zelfs als die nieuw is voor jezelf, heeft GEEN bronvermelding.
Dit betreft bijv. informatie uit lesboeken, readers, encyclopedieën.
bij informatie die meningen, conclusies, ideeën, getallen, percentages bevat
moet ALTIJD de bron vermeld worden.
onderstreep de informatie uit de bron die van belang is en
geef IN JE EIGEN WOORDEN weer, zodat de stijl van schrijven hetzelfde blijft als de
rest van je verslag. Geef aan het eind van de informatie die je gebruikt hebt de
bron aan m.b.v. een voetnoot.

Het kopiëren van een internettekst met daarbij bronvermelding van de pagina
is ook plagiaat (behalve in de bijlagen)!

Wat is plagiaat?

“Het woordelijk overnemen van (passages uit) het werk van een ander zonder
aan te geven dat het andermans woorden zijn en/of zonder vermelding van de
precieze vindplaats van de passage.

Het parafraseren van (passages uit) het werk van anderen, zonder daarbij aan
te geven dat de gedachtegang door iemand anders is bedacht en zonder de
vindplaats van de gedachtegang aan te geven. Het overnemen van ideeën uit
andermans werk zonder daarbij aan te geven dat het de ideeën van iemand
anders zijn.”⁸⁸ Ter controle wordt het verslag door een zoekmachine gescreend
op plagiaat.

⁸⁸ www.rug.nl/noordster/schriftelijkevaardigheden/voorstudenten/plagiaat